

An abstract painting with a dark blue background. A thick, dark, wavy line runs vertically down the center. At the bottom, there are horizontal bands of brown, green, and white, suggesting a landscape or textured surface.

artilletes

Núm. 4
CASTELLAR DEL VALLE
Setembre 2010 - 11 €

Mudanzas Puma

ELS DESITJA UNA BONA FESTA MAJOR

El nostre equip de personal de contacte
resoldrà els seus dubtes
i l'assessorarà en qualsevol
problema que a vostè se li presenti

Oferim també experts operaris
en les feines de muntatge
i desmuntatge de tot tipus de mobles

L'embalatge també requereix
d'una extensa gamma
de mides en caixes, armaris,
rober portàtil,
caixes per a cristalleria...

- Guardamobles
- Mudances completes
- Mudances econòmiques
- Traslats a tot Espanya
- Servei de fusteria
- Servei d'elevador

Telèfon d'atenció al client 93 723 55 94

www.mudanzaspuma.com - info@mudanzaspuma.com

Miquel DescLOT

Variacions noves

Dibuix de Josep Vernis (1976)

Poesies, XVIII

(Parlen els estris d'escriure)

Som les tristoies plomes en neguit,
la tisoleta, el coltellet sofrent,
que havem escrites dolorosament
les paraules aquestes que heu sentit.

Ara us diem aquí per què hem partit
i hem vingut a vosaltres de present;
la mà que ens agafava diu que sent
coses terribles que han al cor sorgit;

les quals l'han rebut tan fora seny
i l'han portat tan vora de la mort
que res sinó sospirs no n'ha restat.

Ara us preguem tant com es pugui fort
que de tenir-nos no mostreu desdeny,
ans que us empenyi un bri de pietat.

GUIDO CAVALCANTI (c. 1260-1300)

La mort i la noia

LA NOIA

Passa de llarg, ah, passa!
Vés, mort cruel, vés, au!
Sóc jove, encara: massa!
Doncs, deixa'm estar en pau.

LA MORT

Dóna'm la mà, bonica criatura.
Sóc de bon cor, no et vinc a castigar.
Tingues coratge, no sóc pas tan dura:
només et vull en braços gomboldar.

MATTHIAS CLAUDIUS (1740-1815)

Poesies, 267

*(L'artista, a les velleses, descriu
les seves condicions de vida)*

Jo estic reclòs aquí talment la molla
dintre la seva escorça, pobre i sol
com l'esperit captiu dins una ampolla;

la meva fosca tomba és petit vol,
on hi ha Aracne, amb mil obres i ajudants,
que filant es fan fusos en revolt.

Tinc a la porta tifes de gegants,
que tant si han pres raïm com medecina
vénen tots a cagar en aquests topants.

He hagut d'aprendre a distingir l'orina
i el broc d'on surt, per aquelles clivelles
que el dia m'anuncien amb llum fina.

Qui té gates, carronyes i gibrelles,
sigui per provisió o per menys viatge,
no em ve a passar visita mai sense elles.

L'ànima té del cos tal avantatge
que si aquest desbotés tot el verí
ni menys la retindrien pa o formatge.

La tos i el fred el guarden de morir;
si a l'eixidor de sota ella no abasta,
ni l'alè per la boca pot sortir.

Esllomat i cruixit, batut com pasta,
de tants fatics, m'és sola albergueria
la mort, on menjo i visc per paga basta.

La meva joia és la malenconia,
i el meu repòs són aquests folls saraus:
que Déu doni el malastre a qui l'ansia.

Qui per Reis em veiés en tals reclaus,
creus se'n faria, i més si aquesta casa
pogués veure, entre tan lluents palaus.

Flama d'amor el cor ja no m'abrasa;
si el major sempre empeny el menor dol,
de plomes l'ànima tinc nua i rasa.

Duc una vespa dins un cossiòl,
en sac de pell, tot d'ossos i entorxats,
i tres boles de pega en un gresol.

Els ulls, blavosos, sobreeixits i inflats,
les dents, un joc de tecles d'instrument
que em fan els sons dringar o estar callats.

La cara m'ha pres forma d'espavent;
els parracs, sense altra arma, faran por
a les gralles dels horts, en bufar el vent.

Em nia en una orella un aranyó,
a l'altra hi canta sempre un grill de nits,
sense dormir, ronco amb respir felló.

Amor, les muses i els sonets florits,
els meus gargots a aldufs i paperines,
a femers i a bordells són conduïts.

De què em val donar forma a figurines
si m'han dut com a aquell que va passar
el mar per ofegar-se en cagarrines?

L'art preada que un temps em va guanyar
tant de renom, m'ha dut a aquest estat,
pobre, vell i servent d'una altra mà,

que estic perdut, si no moro aviat.

MICHELANGELO BUONARROTI
(1475-1564)

A sol ponent

Entre penes i alegries
hem fet via de bracet.
De les nostres vagaries
reposem ara al collet.

A l'entorn les valls són closes
i ja l'aire s'ha enfosquit.
Somien dues aloses
en les flaires de la nit.

Vine, que s'envolin ara,
que ve el temps del son retut;
no ens perdéssim pas encara
en aquesta solitud.

Oh pau immensa i callada,
tan profunda a sol ponent.
Que cansats de la pujada...
deu ser això, la mort, talment?

Joseph Eichendorff (1788-1857)

La flor de lotus

Com tem la flor de lotus
l'esclat del sol brunyit!
Amb el cap baix somia
tot esperant la nit.

La lluna, l'amor seva,
d'un raig l'ha desvetllat,
i ella de grat li ensenya
el rostre immaculat.

I ja es desclou i brilla
i, muda, mira el cel;
flaira, tremola i plora
de l'amorós anhel.

Heinrich Heine (1797-1856)

La convergència de tots dos

(Versos sobre la pèrdua del "Titanic")

En un abisme en soledat,
lluny de la humana vanitat
i de l'Orgull que el va crear, jeu ara apaivagat.

Cambres d'acer, sense guspies
a les salamandrines pires,
que els corrents freds, a ritme de marea, tornen lires.

Sobre els miralls fets justament
per emmarcar-hi l'opulent
avança el cuc de mar... grotesc, viscos, indiferent.

Joies en joia dissenyades
per fer embogir ments exaltades
seuen amb les espurnes negres, cegues, entelades.

Peixos d'ulls grossos en camí
guaiten l'equip d'or genuí
i diuen: "I què hi fa aquest món de vanaglòria, aquí?"

Bé: mentre estava afaïçonant
tal criatura alatallant,
la Volició Immanent que tot ho mou i ho du endavant

li ajustava un funest company
de semblantment joiós afany,
un Cos de Glaç encara lluny i separat i estrany.

I com creixia l'ample buc
en estatura, gràcia, i lluc,
l'Iceberg també, en l'ombrívola distància, malastruc.

Semblaven aliens ben bé:
cap ull mortal no percebé
l'íntima fusió del seu futur ja tan proper,

ni cap indici concloent
que s'adreçaven a un conflent
on foren les meitats d'un àlgid esdeveniment,

fins que el Motor dels Anys va dir:
"Ara!" I tots dos ho van sentir
i, consumant-ho, els hemisferis van unir-se així.

Thomas Hardy (1840-1928)

Cantaires orgullosos A Shropshire Lad, XXVII

Els tords refilen a la capvesprada
i els pinsans canten, sols o a cor de dos,
i en fer-se fosc ben alt els rossinyols,
 en arç o aloc,
flautegen en l'abril frisós
com si el Temps tot seu fos.

Són els novells de l'última niuada
que un any enrere, aproximadament,
no eren ni pinsans ni rossinyols
 ni tords tampoc,
sinó tot just grans de forment
i terra, i pluja, i vent.

Thomas Hardy (1840-1928)

“¿Encara tira i llaura
el meu parell valent,
i el vell arnès dringueja
com, doncs, del meu vivent?”

Sí, sí, els cavalls treballen,
l'arnès torna a dringar;
tot marxa, bo i tu jeure
on vas un temps llaurar.

“I xuten la pilota
al prat del riu proper,
i els nois hi van darrere,
quan ja no sóc porter?”

Sí, sí, la bimba vola,
i els nois s'hi fan de cor;
la porteria aguanta,
amb un porter ben fort.

“¿Somriu la meva noia
que em feia tant delir,
i ja no plora en jeure,
a l'hora de dormir?”

Sí, sí, ja jeu tranquil·la,
no plora de racó,
viu més que complaguda.
Au, calla i dorm, minyó.

“¿El meu amic té forces,
ara que estic retut,
ha trobat llit més flonjo
que aquest que m'ha escaigut?”

Sí, sí, en bon jaç reposo,
tothom m'enveja aquí;
d'un mort la noia estimo,
no em facis dir de qui.

A. E. HOUSMAN (1859-1936)

Sabater d'aigua

Perquè la civilització no mori,
perdut el gran combat,
fes callar el gos i vés a fermar el poni
en un pal apartat;
el nostre Cèsar és a dins la tenda,
el mapa ben estès,
amb una mà agafant-se la barbeta
i fitant el no-res.

*Com sabater suspès sobre el corrent,
la seva ment avança en el silenci.*

Perquè cremin les torres escapçades
i es recordi el seu rostre,
mou-te molt suaument si t'has de moure
sota aquest desert sostre.
Es pensa, encara infant, no encara dona,
que ningú no la veu;
practica un pas de dansa que a la plaça
ha après d'algun garneu.

*Com sabater suspès sobre el corrent,
la seva ment avança en el silenci.*

Perquè les púbers sàpiguen trobar
el primer Adam intens,
tanca bé la capella vaticana,
no hi deixis entrar els nens.
A dalt de la bastida s'hi contorça
Miquel Àngel tot sol.
Amb menys fressa que la dels ratolins,
la mà li corre en vol.

*Com sabater suspès sobre el corrent,
la seva ment avança en el silenci.*

W. B. YEATS (1865-1939)

Els sotjadors

“Que hi ha ningú?” fa el viatger que truca
al clar de lluna, en el llindar,
i el seu cavall en el silenci esbrosta
l’herba boscana del falgar;
i un ocellot s’envola de la torre
damunt mateix del viatger,
i ell tusta encara un altre cop la porta:
“Que hi ha ningú?” que torna a fer.
Però ni una ànima no baixa a rebre’l
ni menys s’aboca algú a l’ampit
brodat de fulles per mirar als ulls grisos
l’home perplex, sense brogit.
Just una cort d’espectres sotjadors
que viuen al desert casal
escolten en la calma nit de lluna
la veu que els ve del món carnal.
En raigs lunars s’apleguen a l’escala
que baixa a l’àrid rebedor,
tots a l’aguait en l’aire que tremola
del crit d’aquell visitador,
i ell dins seu n’endevina l’estranyesa,
i aquell respondre amb quietud,
mentre el cavall pastura l’herba fosca
sota aquell cel com de vellut;
i truca un tercer cop, més fort encara,
alçant enlaire l’esguard viu:
“Digueu-los que he vingut i no m’obrien,
que he complert la paraula!”, diu
Ni un moviment els sotjadors intenten,
malgrat que fins el darrer mot
ressona en l’ombra de la casa muda
de l’únic desvetllat del tot.
Sí, senten aquell peu pujar a l’estrep,
i el so del ferro enllosat,
i com el vell silenci torna, fondo,
quan s’han els cascos allunyat.

WALTER DE LA MARE (1873-1956)

Just com era

¿Vindrà un moment en què mirant enrere
ens diguem “just com era” l’un a l’altre,
on “just com era” fos just com és ara:
el sol en aquest angle sobre els arbres
que fan ombra a una merla quan la clissa
un gat, mentre de cals veïns s’escapa,
botant, una pilota; i els glaçons
són ben sencers als gots? Inclús llavors
sabíem que, en entrar en el que era encara
el futur, es fondria el glaç, i el sol
fóra post, fent-te inútil la pallola.
I les preguntes clau: si la pilota
arribarà, botant, a l’infinít,
i el gat atraparà, a la fi, la merla.

Stewart Conn (1936)

Castellar-Fontclara, 2009-2010

Jacint Torrents

Encontres, figures, paisatges (V)

La Selva Negra. Diari de viatge

Granja Vogtsbauernhof (any 1570) a Gutach (Selva Negra)

*A Marta Arumí, inestimable companya
de camins i paraules*

*Schramberg, 4 d'agost del 2002,
diumenge, nit.*

Avui hem passat el dia pels bonics carrers de Stein am Rhein, a Suïssa. Carrers acolorits, que respiren llum i ingravidesa. Les cases són com de conte, decorades amb pintures al fresc que contenen al·legories, escenes històriques i motius florals. Després hem contemplat els saltants del Rin a Schaffhausen. I, per acabar, hem passejat per Constança i per Mainau, l'illa de les flors, al llac. Quan hem tornat, la senyora Hilden Fader, Frau Hilden, com li diem, ens ha lliurat, contenta i servicial, la maleta que la Lufthansa ens havia extraviat ahir. Un taxi l'ha portada des de l'aeroport de Stuttgart, on havia anat a parar, fins aquí, a més de cent quilòmetres, al bell mig de la Selva Negra. D'això se'n diu eficiència alemanya. Frau Hilden, després d'anar a l'església a primera hora, s'ha estat tot el dia a casa, per tal de poder-la rebre. D'això se'n diu ser hospitalari i responsable.

Vam llogar aquest apartament de casa seva, a Sulgen, antic llogarret enfilat a la muntanya i que pertany al municipi de Schramberg. Schramberg està encaixonat en la confluència de cinc valls de la Selva Negra, i és el municipi on s'han incorporat aquests petits pobles de muntanya que hi aboquen les aigües fluvials. Frau Hilden és una dona d'uns setanta-cinc anys, que ha dividit la part de dalt de la seva bonica casa en un parell d'apartaments de lloguer molt confortables. Rodejada per uns jardinetes amb flors variades, té al darrere un petit prat d'herba fresca i flonja, amb un banc per seure i un parell de cabassos de vímet amb geranis i margarides. Una mica més amunt es veu, enfilat en el coster, el petit cementiri del poble. Tombes blanques entre la gespa, com roba blanca estesa al sol.

Ens vam trobar ahir amb la Marta, a l'aeroport de Munic, on va arribar procedent d'Hamburg. Des d'allí, amb un potent Seat Toledo, acabat d'estrenar, vam arribar a la Selva Negra. Hem previst passar-hi uns dies traient el nas a uns quants racons de la regió: la ciutat de Constança i Stein am Rhein; Friburg de Brisgòvia i les fonts del Danubi a Furtwangen; Estrasburg i Heidelberg; la ciutat balneària de Baden-Baden; l'estilitzada catedral d'Ulm. I, abans de tornar a casa, volem acomiadar-nos prenent una cervesa al famós Augustiner Grossgaststätten de Munic.

Al poblet hi ha un silenci absolut. L'urbanisme a tot el país és respectuós amb la natura. No hi ha cap construcció que es desdigi de l'estil tradicional de

la Selva Negra. Algunes grans cases de pagès han estat reconvertides per dins. Hi viuen fins a tres o quatre famílies, o són apartaments de vacances. Ahir, quan vam arribar-hi, Frau Hilden ens va donar la benvinguda amb un *Kuchen*, un pastís de xocolata amb avellanes molt gustós, fet per ella mateixa. I, aquest matí, diumenge, conscient que potser no teníem encara res per a esmorzar, abans d'anar al culte evangèlic, ens ha pujat un bon termo de cafè per acompanyar el pastís. Duia un vestit típic del país, llarg fins als turmells, d'un vellut d'olivera pàl·lida. I amb una sanefa de brodats vermells al coll, als punys i a les vores. És una dona alta, elegant, que aquest matí s'ha recollit la cabellera rossa amb una trena lligada com un tortell damunt el cap. Repicaven les campanes. El sol s'anava amagant rere les nuvolades. Amb la grisor del cel, la verdor del paisatge dels voltants guanyava nitidesa. El dia ha començat feliçment amb el cafè i el *Kuchen* saborós.

Aquest vespre, doncs, quan hem compartit una estona de conversa amb Frau Hilden i uns amics seus hem sabut que, en aquesta zona, parlen el dialecte suabi o el *Schwäbisch*. Després ens han advertit que vénen pluges. Tot i això, Frau Hilden ens ha demanat que li reguem les flors de la terrassa de l'apartament cada dia. Ella rai, però. Ens explica que, tot l'any, havent sopat, al capvespre, plogui, nevi o faci sol, fa una dotzena de quilòmetres en bicicleta. I cada estiu, seguint el curs del Danubi, amb una colla d'amics, arriba fins a Viena, més de 800 quilòmetres riu avall. Caram, la mestressa!

*Friburg de Brisgòvia, 5 d'agost del 2002,
dilluns, migdia.*

Som a la plaça de la Catedral de Friburg, antiga ciutat universitària, on hi ha mercat, i dinem a la Ganter Brauereiausshank: amanides, patates passades per la paella i salsitxes del país, amb la bona cervesa de la casa. A la carta hi ha un escrit que diu que el senyor Ganter va establir fa dos segles la seva primera fàbrica de cervesa a la casa on havia viscut Erasme de Rotterdam a Friburg. I que Erasme s'hi havia refugiat fugint dels protestants de Basilea, que el volien fer capdavanter al costat de Luter. Com també havia hagut de fugir abans dels catòlics que l'acusaven: *Vós heu posat l'ou de la Reforma i Luter l'ha covat*, li deien. A la qual cosa els responia: *Sí, però jo volia una altra mena de pollastre*. Li tocava, doncs, el rebre per totes bandes, com passa sovint a les persones equilibrades, enmig de la maregassa de la vida.

A mi, el que m'emociona d'aquesta descoberta és

pensar que Erasme, l'humanista conciliador, raonable i tolerant del segle XVI, autor d'*Elogi de la follia*, es devia prendre més d'una cervesa i algunes salsitxes en aquesta plaça, després d'anar a missa a la Catedral. Erasme tenia una divisa, que sovint he fet meva: *Quan tinc una mica de diners, em compro llibres. Si em sobra alguna cosa, em compro menjar i roba*. De fet, amb els seus escrits es va guanyar la vida i es va poder vestir decentment i menjar amb suficiència. La saviesa no està pas renyida amb el paladar ni amb l'elegància.

El trajecte fins aquí, l'hem fet per carreteres comarcals, on abunda el pi, l'alzinar i el faig blanc. Ha fet un dia de sol radiant. Els boscos dels turons són un atapeïment d'avets altíssims. D'aquí el nom de Selva Negra. Les prades s'inclinen suament. Els poblets són de perfils ben retallats. Hi sobresurten les cebes bizantines dels campanars de les esglésies. Les granges i masies són magnífiques. Els paisatges, de postal. Els voldries atrapar per sempre dins la nineta de l'ull. Les cases, de fusta d'avet, tenen extenses balconades on sobreixen els geranis i moltes altres flors variades. I, a les finestres, cortinetes amb brodats de tota mena. Els vessants de les teulades són de pendents molt pronunciats, a causa de les pluges. A les cruïlles dels camins i a les places d'alguns pobles hi ha grans crucifixos gòtics o barrocs amb imatges esculpides. La gespa s'enfila fins al capdamunt dels pujols. Els cims no tenen el cap pelat per la neu, perquè les muntanyes són mitjanes. En aquestes terres tan fèrtils, hi ha uns bons conreus i amples pastures, on els ramats tranquils jeuven i van fent. Quan, des de llevant, s'arriba a Friburg, la indústria es veu ben integrada —i dissimulada— en aquest paisatge bucòlic.

En aquesta hora de dinar la plaça, lliure de cotxes, és plena de gent. Un tramvia silenciós passa amunt i avall. Dringuen els timbres de les bicicletes. A més del mercat setmanal hi ha *Biergärten* (cerveseries a l'aire lliure), parades de firaires i d'artesans, restaurants populars, com aquest Ganter, barraquetes on couen bratwursts, brühwursts, weisswursts...

M'aïllo una mica d'aquest encanteri ambiental i popular, i penso en Martin Heidegger, el gran filòsof, fill de Friburg, que, més que Sartre i Nietzsche, ha marcat el pensament del segle XX, teologia inclosa. Endut per la ideologia de l'exalçament alemany, va ser covard a l'hora de defensar alumnes i col·legues dissidents o jueus, i se'n va aprofitar: l'any 1933 va ser nomenat rector de la Universitat d'aquesta ciutat, i això significava col·laborar amb l'ascendent règim nazi. Amb tot, al cap de deu mesos, quan les milícies dels estudiants començaven a cremar llibres, va

dimitir. El poeta Heinrich Heine havia advertit que *allí on es cremen llibres, es cremen al final també persones*. Però Heidegger no es va donar de baixa del partit fins al 1945.

Penso que el savi autor d'*Ésser i Temps* no va tenir prou lucidesa ni prou compassió per no secundar les malvestats que s'endevinaven darrere la ideologia de Hitler. Segons Karl Jaspers, li van pujar els fums al cap i va abrigar l'obscura i messiànica ambició de constituir-se en l'ideòleg del Règim i "guiar el Guia" (*den Führer führen*), ni que fos per reconduir-lo. Ignorava que l'intel·lectual sols pot ser solidari amb la causa de l'home si roman solitari, és a dir independent. I que, si vol ser fidel a la veritat i la justícia, se les haurà d'haver amb el poder. Un cap brillant i un cor dur poden fer molt de mal. Sort de la retirada a temps.

Cal dir que, al primer moment, no tothom va ser tan cec com ell. Joachim Fest (1926-2006), periodista i historiador, explica a *Jo no. Memòries d'infantesa i joventut* com el seu pare, funcionari i director d'una escola pública, va perdre sou i feina el mateix 1933 per no voler doblegar-se davant un Règim que començava a tenallar les consciències i la vida dels ciutadans. Amb gran valentia va fer memoritzar en llatí als seus fills adolescents la frase de sant Pere a l'hort de Getsemaní: *Etiam omnes, ego non*, Ni que tots fallin, jo no (Mt 26. 33).

Acabada la guerra i depurat del sistema acadèmic alemany, Heidegger va viure d'anar fent conferències pel món i de les seves publicacions. Sembla que avui queda esvanit el dubte de si la seva filosofia podia contenir alguna llavor de la funesta ideologia nazi. Va viure els darrers anys en una cabana de fusta de pi a prop d'aquí, com un ermità, entre pagesos i pastors. La seva muller li pujava el correu i les provisions de tant en tant. Tinc encara als ulls els paisatges serens, dolços i plàcids, propicis al passeig i a la reflexió. I m'esgarriro pensant que el nazisme naixia i creixia en la propera Baviera i que arrelava en aquests paisatges tan bells. Mentre sento les campanetes del tramvia, miro de distreure'm i faig el darrer glop de cervesa.

Schramberg, 6 d'agost del 2002, dimarts, nit.

Quan ens hem llevat plovía amb ganes. Sortint de Schramberg deixa de ploure. Anem a Estrasburg, fent la Selva Negra d'est a oest. Arribem fins a la vall del Rin. Travessem el riu. Passem d'Alemanya a França. Com que no està gaire ben assenyalat, i jo em distrec, torno a passar de França a Alemanya, i altra vegada d'Alemanya a França. Com qui travessa

el carrer. Alemanya ja ha desballestat la duana. No hi té cap senyal, cap edifici. Sols hi ha un petit rètol de la Unió Europea, on diu *Bundesrepublik Deutschland* (República Federal d'Alemanya). França encara té la barraqueta muntada, però es veu abandonada i sense servei. Aquí Europa és un fet fàcil i senzill. França i Alemanya s'ho creuen. De primer trobem una zona portuària i industrial i molts camions aparcats. Després entrem a la ciutat en obres. Són vacances. I anem de dret a la catedral. És una sorpresa trobar-te-la de sobte tot caminant pels carrers de la vella ciutat. És esvelta, de pedra vermellosa, d'agulla calada. Múltiples i bellíssimes escultures, que van ser de coure brillant, l'adornen pertot arreu, a portalades, gàrgoles, torres, parets, arcades... A dins, els vitralls són lluminosos. Hi ha un gran rellotge del segle XVIII al transsepte, que atrau l'atenció de molts visitants. La gentada és gran. Sembla un mercat: hi ha cartells que anuncien concerts; taulells on venen records, postals, llibres; se sent pels altaveus que ara comença una visita guiada i que surti tothom, i que hem de callar...

A fora, la plaça és plena de venedors. Hi ha botigues i cafeteries, on ens asseiem a badar i a mirar el personal. Els carrers tenen retolació francesa i alemanya. Alemanya i França, al llarg de la història, s'han anat prenent i cedint aquesta regió, l'Alsàcia, una de les més fortes d'Europa, rica i treballadora. Molts cotxes porten l'identificatiu A, vermell sobre oval blanc, que és el signe i la reivindicació de la seva personalitat. Sembla que, fins i tot tenint-hi el Parlament i gairebé vint institucions europees més, no se senten massa còmodes. Europa, doncs, no és, per ara, la solució de les nacions sense estat.

Els voltants de l'edifici del Parlament són una mica tristos. Està entre el port i la zona industrial. Ara bé, es troba al lloc exacte que simbolitza la reconciliació franco-germana: ran del Rin, entre França i Alemanya exactament, que és del que es tractava. El Parlament és tancat, però podem fer-hi unes fotos i visitar l'atri. Aquí, s'hi fan unes quantes sessions durant l'any. I tot el paperam, amb una corrua ingent de funcionaris i d'eurodiputats, va i ve moltes vegades de Brussel·les a Estrasburg. Cal que la Unió Europea mantingui dos llocs diferents per a les seves institucions? La Marta, que ha treballat a la Comissió Europea, ens diu que Brussel·les és una ciutat grisa i burocràtica. Estrasburg, a més de ser un lloc simbòlic, potser té més vida i sembla una ciutat més riallera.

Tornem a casa sota una pluja torrencial. Amb prou feines veiem la carretera. Si no plogués, els altíssims i espessos boscos d'avets tampoc no ens permetrien de veure gran cosa, si no ens aturàvem en alguna

clariana que fa de mirador. Però aquesta tempesta de pedra, llamps i trons, tampoc no ens ha deixat fer cap parada. Ha refrescat. Ara, mentre sopàvem, la meva neboda Leticia, acabada d'arribar a Praga, m'ha telefonat que el Danubi s'ha desbordat a la ciutat i que prou feina han tingut per arribar a l'hotel. La situació fa patir una mica. Esperem que no passi res. Posem la televisió. A Europa Central el Danubi i l'Elba es desborden. Ciutats afectades: Praga, Dresden i Passau. Els danys materials poden ser molt elevats. Encara no parlen de víctimes.

Ahir, abans de sopar, prenent un te amb Frau Hilden, vam saber que és una professora jubilada de filosofia de *Gymnasium*, el nostre institut de Batxillerat.

—Què opina de Heidegger, professora? —vaig gosar preguntar-li, parlant de la visita que havíem fet a Friburg i dels records que m'havia suscitat—. Al meu parer —vaig prosseguir—, Heidegger és el gran filòsof del llenguatge: *El llenguatge és la casa de l'Ésser: en aquesta llar viu l'home*, va escriure. I n'estic convençut: pensament i llenguatge van íntimament units, com van unides llengua i pàtria.

—Sí, té raó. Però no oblidi, Herr Jacint —em va dir ella—, que Heidegger és, també, un filòsof de l'existència. Amb una línia de pensament tràgic. Fixi's, si no, en la Segona Guerra Mundial, que jo vaig patir de joveneta. Sempre he pensat que quan el 1927 Heidegger afirmava a *Ésser i Temps* que *l'home-és-un-ésser-per-a-la-mort* profetitzava la guerra, la destrucció, tots els desastres... I pensi en el futur que se'ns acosta, després de l'atemptat de les Torres Bessones de l'any passat. Cregui'm, Herr Jacint, hem de fer el possible per no avançar la mort matant-nos els uns als altres...

El filòsof va morir el 1976, el mateix any que jo vaig publicar una novel·leta infantil, *La cuca japonesa*, que, en la meva gosadia juvenil, li volia contradir aquesta evidència (!). El tema de la novel·la exposava, a través d'un entretingut argument per a nens, que *l'home-és-un-ésser-per-a-la-festa*. Això no és cap certesa, diria Heidegger. Això és una fe, una convicció. Avui, tants anys més tard, tinc per cert que sols aquesta mena de conviccions positives, com la fe, pot donar sentit a l'evidència inexorable de la mort.

Frau Hilden se n'havia d'anar a fer la seva quotidiana volta ciclista. I jo no he gosat preguntar-li res personal sobre el període nazi, que m'interessa molt. Només m'he interessat per saber com puc pagar la multa d'aparcament que em van posar ahir a Friburg. Quan vam tornar al cotxe, ens vam adonar que l'havíem deixat en una zona reservada a veïns. Com que és el primer any de l'euro, i som en un país seriós,

em demano què hauria fet Heidegger, ara que la dura realitat s'imposa a la metafísica. Estic segur que, després de donar-hi moltes voltes, l'hauria pagada.

En canvi, la filosofia anglesa, més pragmàtica, s'hauria acollit a la dita *Nothing is certain but death and taxes* (no hi ha res més cert —inesquivable— que la mort i els impostos... o les multes). D'on resultaria que a més de ser, segons el pensament germànic, uns ésser marcats pel destí de la mort, en el mentrestant som, segons el pensament saxó, i també inexorablement, uns subjectes que contribuïm, vulgues no vulgues, a la cosa pública, tant en el bé com en el mal.

Schramberg, 7 d'agost del 2002, dimecres, nit

Ens hem llevat que ja pluvia. Ara un bon ruixat, ara un núvol eixut, i tornem-hi. He anat com cada dia a buscar el pa a cal forner i al súper a comprar algun companatge per esmorzar. Les dependents ja em somriuen. La col·lecció de diferents pans que tenen m'obliga a pensar-m'hi una mica abans de triar. M'agradaria tastar-los tots. La meva mare, quan jo viatjava de jove, no volia que li portés cap altre record d'un país que no fos un pa. A partir de la seva degustació feia els seus judicis sobre la terra d'on provenia. *Aquest pa és molt bo: han de ser bona gent deia, es nota que treballen bé, i que no enganyen. Aquest país m'agrada, és de confiança.* Però a l'hora de la veritat no viatjava mai, perquè ja ho feia virtualment per televisió. En particular li agradava França, i en això ens aveníem. A França és una qüestió d'interès nacional que el pa sigui bo. Sinó que ella coneixia França només pel Tour. Li agradava molt veure per televisió tots aquells poblets de pagès de l'hexàgon ben arreglats, sense disbarats arquitectònics, amb unes carreteres sense herbes als marges, ben asfaltades, com acabades d'escombrar. Sabia que era possible un món endreçat, on es fes un pa bo, on hi hagués bona gent, on les cases no s'amunteguessin, on es pogués sortir en bicicleta per anar a mercat, com ella feia en la seva joventut. Ningú no oblida el somni del paradís infantil. Ningú no renuncia al somni d'un món millor.

Camí de la font del Danubi a Furtwangen, ens aturem a Triberg. El riu Gutach hi fa uns salts d'aigua de més de 160 metres. El lloc és ombrívol, a causa dels avets altíssims. Les pedres estan cobertes d'una molsa gruixuda i fluorescent. Hi ha esquiroles domèstics. Se'ns acosten perquè els donem menjar. Fem un bon tros de pujada. Obrim els paraigües. El vent ens els vol girar. La mullena ens ve de tots cantons. Grossos degotalls dels arbres del caminó ens cauen al damunt. El vent ens llença a la cara els mil esquitxos de

les petites cataractes. Al final ens refugiem al poble. El dia és pesat, plumbi, somnolent. Necessitem un cafè. A la plaça hi ha la cafeteria. Després mirem els aparadors de les botigues de rellotges de cucut. Triberg n'és un centre productor molt important. El rellotge de cucut és originari de la Selva Negra. Em recordo del que teníem a la cuina de casa, quan jo era petit, que, a més, tenia un pèndol i dos pesos. A la caixa hi havia pintats un parell de pastorets, una caseta i uns bens. A la canalla ens agradava estirar-ho tot. Tot perillava. I l'ocellet només sortia quan l'àvia Paula, que era la mestressa dels fogons, li donava permís.

Quan arribem a la font del Danubi a Furtwangen ha parat de ploure i ens fa una bona ullada de sol. No hi ha ningú. Hi ha una esglésiola blanca en un turonet proper enmig del prat. I més amunt una mena de fonda, tancada. El Danubi brolla d'una canal entre petites roques, voltat d'avets. Hi ha un parell de plaques. En una diu que d'aquí a la Mar Negra hi ha 2.888 quilòmetres. Sobre el petit mur d'on raja la font, hi han posat testos amb petúnies. Des de l'antiguitat s'ha discutit el naixement del gran riu, com tan bé explica Claudio Magris a *El Danubi*. Però nosaltres no ens escalfem el cap i hem triat aquest punt, em comptes de Donaueschingen, perquè és el més distant de la seva desembocadura en la Mar Negra. A cent metres d'aquesta font, ens diu l'altra placa, hi ha la partió d'aigües entre la conca del Danubi que va cap a llevant i la del Rin que desemboca a ponent, al mar del Nord. Sembla que no pugui ser! De fet, aquí neix el Breg, i a Donaueschingen, a una trentena de quilòmetres, el Brigach. Tots dos rierols es troben més avall, on s'ajunten, i allí pren el Danubi el seu nom. Quan avui hem tornat, Frau Hilden ens ha dit que els habitants de Furtwangen i els de Donaueschingen sovint han estat enemistats perquè cada vila ha volgut que se li reconegui que la veritable *Donaquelle* (Font del Danubi) és la del seu terme.

—I, no es pensin—ens diu Frau Hilden— que això és d'ara: aquestes especulacions sobre la font del Danubi, ja hi eren en temps d'Herodot, al segle v abans de Crist...

—Miri—li dic—, al meu poble, i vostè perdoni la comparança, hi passa un riu —un riuet, si hem de tenir en compte les mides europees— que es diu Besòs, i que neix de la unió de dues rieres, el Congost i el Mogent. Si fos el Besòs un riu important com el Danubi, a Catalunya s'haurien barallat els d'Osona amb els de la Serra del Corredor. Però està molt clar que el Besòs comença i rep el seu nom a Montmeló, on conflueixen Mogent i Congost. Què vol que li digui, la font del Danubi, el Breg, és un rajolí de no res, un

rajolí que neix d'uns prats verdíssims amarats d'aigua. Aquesta tarda a la font hi havia teranyines, aranyes d'aigua i pixallits. El que és sorprenent és que aquest rajolí serà navegable més avall, a Ulm. Ara bé, des d'aquesta alçada, on brollen les primeres aigües, es frueix d'un paisatge immens, sensacional, d'una bellesa extrema, difícil d'explicar. Els boscos artigats, les cases de pagès, el so de les campanes de les esglesioles, els ramats que pasturen, les creus de camí gegantines, ampul·loses... Tens la sensació d'estar col·locat, de franc i sense cap mèrit, en una naturalesa indescriptible, en un jardí paradisiac que l'home ha sabut respectar i conrear amb amor i esforç. La sensació d'estar immers en la bellesa més pura.

—Vostè és un poeta, Herr Jacint! —em diu encantada la senyora, i m'estén les dues mans.

—Per servir-la, Frau Hilden! —i li acullo les mans i les hi beso. A qui, si no, puc agrair la conservació d'aquest país?

Hem acabat el dia a Gutach visitant l'interessant Museu a l'Aire Lliure de la Selva Negra, el *Vogtsbauernhof*, on han transportat peça a peça grans cases de pagès que són un bona mostra de l'arquitectura popular del segle XVIII i XIX. La fusta és pràcticament l'únic material en les cases més antigues: bigues, taulells, sòcols, marcs, llistons, i tot el mobiliari —baguls, armaris, taules, cadires, llits i bressols—, així com tots els estris: culleres, plats, galledes, carretons... tot és fet de la fusta d'aquests boscos.

A la planta baixa hi tenen l'estable, que els escalfa, i a dalt de tot el graner. Les cuines no tenen xemeneies i així queden fumats els embotits, els pernills i les carns. Als balcons hi pengen les panotxes de blat de moro. Algunes cases tenen premses o trulls. Les teulades, com unes immenses faldilles a dues aigües, que sembla que vulguin encobrir la construcció, són d'una barreja gruixuda de palla, canyes i fang. Alguns vessants de teulada toquen gairebé el terra. Els patis són empedrats. A més de les feines de la granja i el camp, molts homes feien de llenyataires, carboners o raiers. En les més antigues hi havia la "cabana de prova", utilitzada per a garantir la continuïtat familiar de l'exploració agrària. Aquí l'hereu havia de conviure amb la promesa fins a deixar-la embarassada. Si això succeïa, se celebrava el casament. Si no, es deixava estar.

Heidelberg, 8 d'agost del 2002, dijous, tarda.

Faig temps tot sol a la terrassa del Café Journal, a la Hauptstrasse, un carrer llarguíssim ple de botigues, amb teatres, bars i restaurants, apte per al passeig perquè no hi passen cotxes. Al cafè hi ha un munt de diaris europeus, i s'hi pot beure un cafè exprés que

no és tan dolent com el que tenen per costum ingerir en aquestes terres. De música de fons sonen els concerts per a orgue i orquestra de Händel. Una meravella! Heidelberg pertany al land de Baden-Württemberg i ja som fora de la Selva Negra.

Tan sols arribar, ens hem enfilat a dalt de tot del campanar de l'església de l'Esperit Sant. Les vistes sobre el riu Neckar que travessa la ciutat són boniques. La ciutat antiga i romàntica és sota els nostres peus; la ciutat moderna s'estén vall enllà. Des d'aquí es veu l'imponent i majestuós castell enrunat, on, després de travessar el pont Vell, hem pujat amb funicular aquest matí. Des d'aquí, també, es veu el verdejant Camí dels Filòsofs, que hem fet després, i que serpenteja amunt a l'altra banda del riu, davant el castell. Una munió de japonesos, com un neguitós formiguer, pujava i baixava disparant fotos a dojo per aquest passeig que diuen que van trepitjar Goethe, Hegel, Dilthey, Max Weber, Jaspers, Gadamer, Habermas... Sobre les pedres trepitjades per una concentració tan gran d'intel·ligències, aquest camí s'hauria fer de genollons i en silenci...

La Marta ens ha dut a dinar a Vetter, un restaurant on es fan la pròpia cervesa, que li recorda la seva etapa d'estudiant universitària. El Vetter té a la vista l'antiga maquinària de fer la preciosa beguda, i al sostre hi han penjat immenses corones, com les d'Advent, fetes amb grans feixos de flor de llúpol. En una llarga taula de fusta on s'asseu més gent, ens han portat salsitxes (una altra vegada!) amb xucrut, bratwursts (més!) al bany maria i amb mostassa dolça, i una mena de salami bullit amb patates passades per la paella (per variar)... Realment, aquest tipus de menjar típic cansa bastant.

Sort que la cervesa ho tira tot avall. He llegit a la guia que portem que el 23 d'abril del 1516, el duc Guillem IV de Baviera va dictaminar la Llei de la Puresa de la Cervesa, la *Reinheitsgebot*, que encara és vigent. Segons la qual, per fer el "pa líquid", com anomenaven aquesta beguda alimentària, només podia utilitzar-se aigua, malt d'ordi i llúpol. Aquesta norma encara és acceptada a la major part del món. M'admiro de com, essent la cervesa un aliment tan poc complicat i lleuger, i prenent-ne tanta com en pren, el poble alemany ha elaborat una filosofia tan espessa i complexa. El mateix Goethe, segons J.P. Eckemann a *Converses amb Goethe*, opinava que els alemanys són una gent singular! Amb tant de pregons pensaments i tantes idees transcendentals, que van cercant arreu i que volen posar pertot, es fan la vida més difícil del que cal [...] què pensaran els anglesos i els francesos de la llengua dels nostres filòsofs, si els propis alemanys no l'entenen?

Bad Dürkheim, 9 d'agost del 2002, divendres, tarda.

Avui ens hem pres el nostre dia de descans i hem vingut en aquesta ciutat balneària, a prop de Schramberg. Hem anat al *Solemar*. Les aigües són salades. I els banys lúdics. Diferents piscines a diferents temperatures, amb jacuzzis, palmeres d'aigua, raigs a pressió... Tot molt relaxant i divertit. Com que ha fet una estona de sol, m'he afegit a l'aquagym que es feia en una piscina descoberta. El dirigia una noia jove, de múscul convincent. Ens feien saltar, voltar, picar de mans, bellugar-nos... He començat els exercicis en un racó de la piscina, però a poc a poc, amb els saltirons, m'he anat desplaçant al centre de la colla sense adonar-me que al meu voltant hi tenia exclusivament senyores molt completes, que em recordaven la Venus de Willendorf, del museu d'Història Natural de Viena. Quan ens han fet fer estiraments a l'estil de les ballarines del *Llac dels cignes*, les venus sobreeixides han començat a mirar-me. No ho dec estar fent gens bé, he pensat. Però no: elles pensaven que jo les escarnia. La *Fräulein Monitoren* que ho dirigia m'ha fet sortir de l'aigua i m'ha fet fer la gimnàstica de la ballarina al seu costat, davant l'estol de matrones rubensianes, que es cargolaven de riure, però que m'han acabant aplaudint. Els he fet una inclinació de cap. I me n'he anat confós cap al barnús i la tovallola. He entès aleshores que la sessió era exclusiva per a dones. Ho deia una pissarra: *Nur Frauen* (només senyores).

Ara m'estic recuperant de la sufocació a la terrasseta d'una pastisseria, on prenem te amb un tall de *Schwarzwälder Kirschtorte*, el pastís de la Selva Negra, que aquí no té gaire interès. Tot i així, comprem unes llengües de gat per a Frau Hilden. Aquest vespre les hi donarem. Hem de ser generosos amb la gent que viu a muntanya. Són els curadors experimentats i savis del patrimoni natural. Si deixessin de viure-hi i estimar-ho, la humanitat perdria un tresor immens.

Ahir a la tarda, sortint de Heidelberg vam baixar cap a Baden-Baden. Des de l'autopista, veiem les vinyes del Rin, escrupolosament polides i ufanes. A Baden-Baden prenem una copa d'aquest vi blanc, afruitat, amb gust de pomes àcides. I anem a veure algun dels famosos i carrinclons edificis termals. Pels carrers moltes dones grans de pells estirades, joies a dojo i vestits extremats, però també molta gent jove, amb bossa d'esport que va a les modernes termes Caracal·la. És tancat i en obres l'antic Gran Casino on Dostoievski, jugador incorregible i tenallat pels deutes, s'arruïnava. Va reflectir aquest món del joc en la novel·la *El jugador* (1866), on veiem la resignació

pessimista, com un tret singular del caràcter rus davant la mala sort i les adversitats. Aquí també hi va passar molts estius el compositor Johannes Brahms, en una senzilla caseta de fusta dalt d'un turó, on el silenci i la visió de la bellesa l'havien d'ajudar molt en la seva dedicació musical. Em ve al cap que vaig assistir fa segles a unes audicions de les simfonies de Brahms i que tenia Lluís Llach a la butaca de la dreta, al segon pis del Palau de la Música. Érem joves i teníem la butxaca prima. De seguida vaig pensar que, si escoltava música clàssica, aquell jove cantant prometia. Quant a mi crec que, sentint aquella música de Brahms, profunda i tan densament romàntica, només tenia ganes d'abraçar-me a una noia ben sensible i delicada... Però a la butaca de l'esquerra hi tenia un senyor gran, amb bigoti, i ben enutjós, que no va parar de marcar els compassos amb el dit. Com que no he estat mai un pessimista existencial a la russa, era qüestió tan sols de deixar-se endur per la música i somiar...

Vam tornar de Baden-Baden a casa per la B500 sota una pluja de pedra, calamarsa, llamps i trons. Em feia il·lusió fer aquesta carretera. La *Schwarzwaldhochstrasse* (la Carretera Alta de la Selva Negra), va ser construïda en el marc del Tercer Reich, entre 1938 i 1941, per raons estratègiques. Les tropes de Hitler podien passar pels boscos sense ser vistes. La B500 surt de Baden-Baden i arriba fins a Freudenstadt a una alçada mitjana d'uns 1.000 metres. Ens aturem en alguns miradors, veiem enllà les muntanyes del Jura, que sobresurten entre la calitja estiuenca.

Quan hem passat pel centre de Schramberg, la Marta ha anat en una llibreria a recollir el llibre que havia encarregat, *El món d'ahir. Memòries d'un europeu*, en alemany, de Stefan Zweig. Li he recomanat, perquè crec que és bo entendre una mica d'on venim i cap on podríem tornar a davallar els europeus, si ve una altra gran crisi i no vigilem.

Munic, 10 d'agost del 2002, dissabte, tarda.

Som a l'aeroport. Ja hem deixat el cotxe. En set dies hem fet 2.000 quilòmetres. Ha parat de ploure. Quan hem sortit aquest matí, a quarts de vuit, de Sulgen, Frau Hilden, ens ha demanat si li hem regat prou les flors de la terrassa. Què li havíem de dir...? Ens ha plogut gairebé cada dia, i aquesta nit passada ho ha fet a bots i barrals. Per la claraboia de la teulada, vèiem i sentíem unes gotellades que feien feredat. Europa Central s'ha inundat, i encara sort que aquí les aigües van de baixada... i la dona patia per les petúnies, les begònies i les margarides. S'ha

tranquil·litzat i ens ha regalat dues llonganisses fumades del país. Nosaltres li hem fet un parell de petons i li hem dit que li enviarem postals des de Castellar, perquè conegui el poble. Ens ha dit que hi havia una petita taxa turística per a la conservació del paisatge, i l'hem pagada amb molt de gust. Després hem enfilat cap a Ulm, única parada abans d'arribar a Munic.

A Ulm plovia i refrescava. Hem esmorzat en una cafeteria amb calefacció davant de la catedral. Cafè i pastissos. A la plaça, s'hi parava el mercat. Tendals blancs, caixes de fruites, verdures, pa, embotits, llavors, planters. La catedral d'Ulm és una d'aquestes grans catedrals, on poden aixoplugar-se prop de 20.000 persones a peu dret, i que, amb la de Colònia i amb la d'Estrasburg, ostenten el títol de ser de les més altes i grans d'Europa. Fa goig de torçar el coll per mirar amunt els més de 160 metres que diuen que té la torre del campanar. A dins, tot i fer un dia rúfol i gris, la claror és extraordinària i ens admirem de les transparències i dels colors virolats dels vitralls. Ens captiva, i molt, el cadirat del cor, de mitjans del segle XV, on als braços de cada setial hi ha un bust de fusta. Aquests busts reproduïxen, amb un realisme impressionant, imatges de profetes, màrtirs, sibil·les, apòstols, filòsofs..., Jörg Syrlin n'és l'autor. Comprem un desplegable de postals amb totes aquestes talles.

D'Ulm, a més d'Albert Einstein que hi va néixer, n'eren considerats fills els germans Sophie i Hans Scholl, que hi van anar a viure de ben petits, i que eren estudiants de poc més de vint anys, quan sota la clandestina associació de *Die weisse Rose* (La Rosa Blanca), repartien fulletons i feien pintades antinazis. Fins que foren capturats el febrer de 1943 i guillotïnats immediatament. Quatre papers i les temibles forces del Tercer Reich s'encenien d'odi. *No callarem. Serem la vostra mala consciència. La Rosa Blanca no us deixarà en pau*, deien en els seus fulls volants.

A Munic ens hi hem estat unes tres hores. S'hi celebra el Campionat d'Europa d'Atletisme, sota el plugim. Mentre passen corrent els participants en la cursa, miro si en les grans pantalles que han instal·lat a l'Ajuntament hi ha el nom de cap conegut de Sabadell, perquè conec alguns membres de la Joventut Atlètica de Sabadell, que de segur que hi participen. Para de ploure i la Neuhauser Strasse s'omple de gent de totes les races, països i religions. Es respira llibertat. És l'agost. Després hem entrat a l'Augustiner Grossgaststätten, la prestigiosa cerveseria del segle XIV. Dinem amb amanides, les últimes salsitxes del viatge i una augustiner, rossa i fresca. Evidentment, aquesta cervesa també va ser creada per monjos. Bona gent.

Abans de marxar, tenim temps de visitar l'església renaixentista de Sant Miquel. Em recorda la del Gesù de Roma. No endebades ambdues són dels jesuïtes. També ens interessa la catedral catòlica, que va haver de ser reconstruïda. Munic havia estat el bressol del nazisme. I fou bombardejada pels aliats més de 70 vegades. A dins de la catedral hi ha plafons sobre l'edifici bombardejat i els treballs de reconstrucció. També hi ha fotos d'homes i dones emmarcades amb solemnitat. *Qui són?* —pregunto al zelador, un noi jove i educat. *Aquests són els qui vénen de la gran tribulació* —em respon amb paraules de l'Apocalipsi (Ap 7,14).

—Prengui aquest tríptic —em diu—, que fa memòria de Paul Schneider. Un gran personatge. Era un pastor protestant —i ens continua explicant— que, des del primer moment, es va oposar a Hitler. Formava part de l'anomenada Església Confessant. Tots els membres d'aquesta assemblea, com Dietrich Bonhoeffer, foren tancats al camp de Buchenwald, on també estigueren Imre Kertész, Jorge Semprún i Léon Blum. Amb execucions massives Hitler es va desfer de més de 45.000 opositors no jueus, intel·lectuals, pastors luterans, professionals, artistes, polítics, aristòcrates... Des de la finestra de la seva cel·la d'aïllament, Paul Schneider denunciava el nazisme un dia i un altre, malgrat les pallisses que rebia, i animava amb paraules de l'evangeli els seus companys reclusos. L'anomenem el Predicador de Buchenwald i és considerat un màrtir cristià. La seva esposa encara és viva.

L'explicació m'ha corprès. Penso que Paul Schneider forma part de l'estol dels justos, aquests ciutadans valents, com els germans Sophie i Hans Scholl o el mateix Dietrich Bonhoeffer que, compromesos fins a la mort amb la veritat i amb la justícia, fan que un poble recuperi la seva dignitat. La sang innocent d'un just redimeix tota la humanitat. I ens deixa oberta la porta de l'esperança que un món millor és possible. Aquests màrtirs protestants són segurament l'esperit autèntic d'Alemanya.

Ens avisen que hem d'embarcar. Deixem enrere la cervesa, les salsitxes i els embotits fumats; les pluges, els grans prats verds i els boscos d'avets; la munió de pensadors i de filòsofs, el record dels herois que lluitaren contra el mal... Tenim ganes de tornar a casa. El nostre és un país de pocs savis i de molts poetes. Un país de llonganisses gustoses i de poca aigua. Però, sota un sol amistós i alegre, és també, una

terra on floreix el llimoner,
la taronja il·lumina el fosc verger,
el ventijol alena en el cel blau,
la murtra i el llorer es drecen en pau.

(J.W. Goethe / Miquel Desclot)

Paul Klee
Gedichte / Poemes

Traducció: Feliu Formosa

*ICH SCHENKE Dir mein Ganzes
und gab Dir doch nichts,
bedenkend dass ich das Leben
erst aus Deiner Hand empfang.*

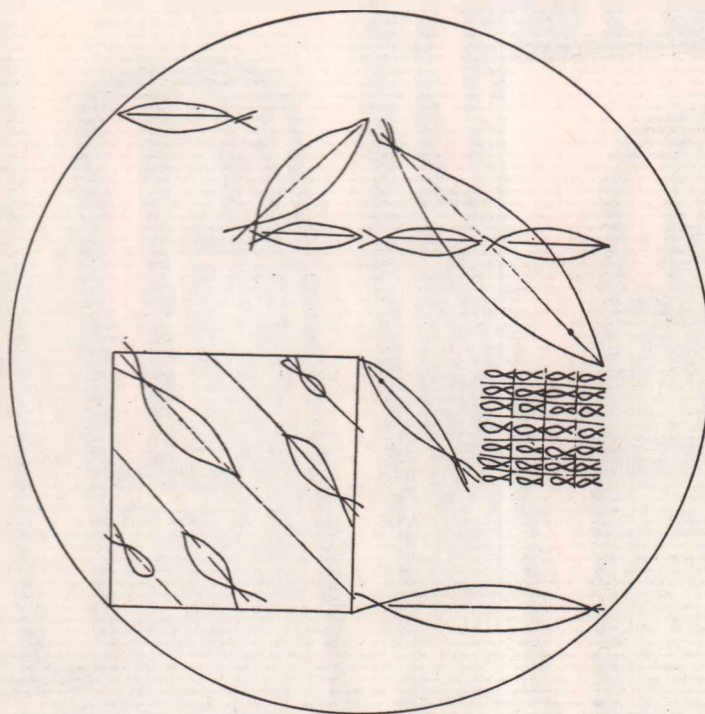
*Dass Du mich neugeboren hast
in Schönheit.*

*-Die Geliebte als Mutter
des neuerstandenen,
des sittlichen Mannes.*

TOT EL QUE TINC t'ho regalo
i no és res el que t'he donat,
si considero que, abans, la vida
l'he rebut de la teva mà.

Que tu m'has parit de nou
en la bellesa.

—L'estimada com a mare
de qui ha ressorgit,
de l'home moral.

ICH BIN GOTT.

*So viel des Göttlichen
ist in mir gehäuft,
dass ich nicht sterben kann.*

Mein Haupt glüht zum Springen.

*Eine der Welten,
die es birgt,
will geboren sein.*

*Nun aber muss ich leiden
vor dem Vollbringen.*

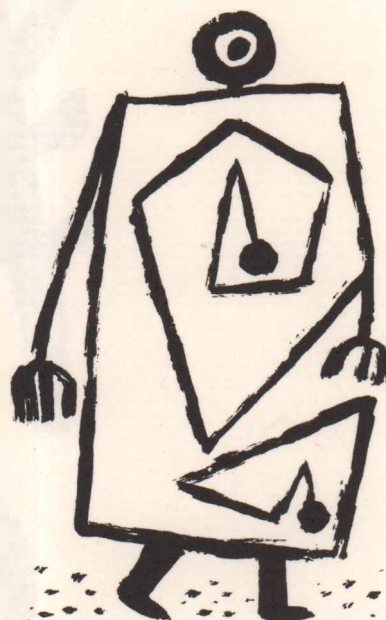
SÓC DÉU.

*Tant d'allò que és diví
s'amuntega dins meu
que no puc morir.*

La testa em crema a punt d'esclatar.

*Un dels mons
que amaga
vol ser donat a llum.*

*Ara, però, haig de patir
abans d'acomplir-ho.*

DREI KNABEN

Erster:

*Die Vögel treffe ich im Flug.
Den Bogen schnitt ich selber.
Stolz macht mich diese Kunst.*

Zweiter:

*Letzten Frühling schoss es mir in die Arme,
ich glaubte umarmen zu sollen.
Ein leises Sehnen liess mich mit den Wolken ziehen.
Warum mir dabei Tränen entrollten?*

Dritter:

*Das war keines von den lieblichen Mädchen,
das war ein Weib fast so stark wie ich.
Als ich sie ergriff,
fühlte ich den Strom ihres heissen Blutes,
sengte ihr Atem mein Antlitz.
Und mit ihm glühte mein ganzes Wesen um
Erlösung,
die vom Weibe kommt.*

TRES NOIS

El primer:

*Els ocells els encerto al vol.
L'arc l'he tallat jo mateix.
Aquesta habilitat m'omple d'orgull.*

El segon:

*L'última primavera vaig sentir un sacseig als braços,
crec que havia d'abraçar.
Un lleu anhel em va fer marxar amb els núvols.
Per què alhora em queien les llàgrimes?*

El tercer:

*No va ser cap de les noies amables,
va ser una dona, quasi tan forta com jo.
En engrapar-la,
vaig sentir el riu de la seva sang calenta,
el seu alè em va abrusar el rostre.
I amb ell va cremar tot el meu ésser buscant la
redempció
que ve de la dona.*

DER EPIGON

*In mir kreist das Blut einer bessern Zeit.
Durch die Gegenwart schlafwandelnd,
hänge ich an der alten Heimat,
am Grab meiner Heimat.
Denn alles verschlang der Boden.
Die südliche Sonne hilft nicht meinen Leiden.*

L'EPÍGON

*Circula en mi la sang d'un temps millor.
Somnàmbul, a través del present,
m'aferro a la meva vella pàtria,
a la tomba de la meva pàtria.
Perquè el terra s'ho ha empassat tot.
El sol del sud no ajuda el meu dolor.*

SINNlichkeit

*ist die Biegsamkeit des Fleisches
unter einem höheren Zwang.*

Augen von Farben geblendet.

Ohren in Klang badend.

Nasen in Düften.

Ebenso die Liebesorgane.

SENSUALITAT

*és la flexibilitat de la carn
sota una tensió superior.*

Ulls enlluernats per colors.

Oïdes banyant-se en so.

Narius en aromes.

Així mateix els òrgans de l'amor.

*ICH SANK IN DIE ARME dem schwersten Traum
und küsste dich unten am Weidenbaum.*

Heiss war der Kuss,

und wie's in den Schläfen mir schlug.

Darüber ging

ein jagender Wolkenzug.

O Macht der Nacht

O heissen Glückes schwere Pracht

*VAIG CAURE EN BRAÇOS del somni més feixuc
i et vaig besar allà sota vora el salze.*

Va ser ardent la besada,

i com em sentia bategar les temples.

Passava per damunt

un estol de núvols rabents.

Oh poder de la nit

Oh greu magnificència de la joia ardent!

*STEHE FRÜH AUF, zu säen.
Dein Weib schläft tief,
lass es schlafen.*

*Erst mit den Früchten Deines Feldes
sollst Du Dich wenden an Dein Weib.*

LLEVA'T D'HORA, per sembrar.
La teva dona dorm profundament,
deixa que dormi.

Només amb els fruits del teu camp
t'has d'adreçar a la teva dona.

TRAUM

*Ich finde mein Haus: leer,
ausgetrunken den Wein,
abgegraben den Strom,
entwendet mein Nacktes, -
gelöscht die Grabschrift.
Weiss in weiss.*

SOMNI

Trobo la meva casa: buida,
el vi begut del tot,
desviat el corrent,
escamotejada la meva nuesa,
esborrat l'epitafi.
Blanc sobre blanc.

ICH BIN GEWAPPNET,

ich bin nicht hier,

ich bin in der Tiefe,

bin fern...

ich bin so fern...

Ich glühe bei den Toten.

SÓC QUI VA ARMAT,

no sóc aquí,

sóc dins la fondària,

sóc lluny...

sóc tan lluny...

Cremo entre els morts.

WIR STEHN *aufrecht und in der Erde verwurzelt*

Ströme bewegen leicht uns hin und her

frei ist nur die Sehnsucht dahin

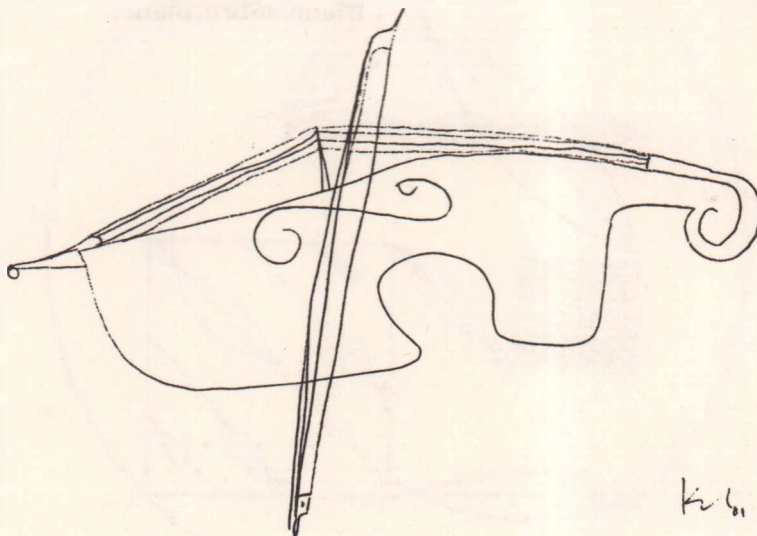
zu den Monden und Sonnen.

ENS MANTENIM *ben drets i arrelats a la terra*

Hi ha corrents que lleument ens bressolen

és lliure únicament l'anhel que ens du

cap a les llunes i els sols.

[illegible]

an passat més de setanta anys des de l'inici de la Guerra Civil i totes les represàlies que comportà. Encara, però, hi ha persones que, directament coetànies en el temps o provinents d'una generació posterior, viuen l'impacte del fet repressiu que es va produir durant i després del conflicte fratricida.

D'aquí que hi hagi actituds favorables a deixar que el temps transcorri i oblidar els fets per a més endavant, per a quan totes les cicatrius estiguin tancades. Altres són partidaris de la més gran presència pública dels fets per explicar els crims del franquisme.

Aleshores és quan s'emplaça l'historiador perquè hi prengui partit, i és quan, per a mi, la resposta —per evident— em sembla diàfana, fruit del compromís intel·lectual i moral vers la societat en què visc i de la qual formo part.

Cal tenir, seguir, fer una *política de la memòria*, però res de fer un *institut de la memòria*, un nucli dur de pensament que analitzi els fets del passat amb els paràmetres polítics de l'avui. Això no seria fer història, sinó endegar de nou un procés que, ara a l'inrevés, en no haver-hi pluralitat de memòries, faria com el franquisme, una història oficial. Una visió esbiaixada del passat de forma unidireccional. Els fets en història són uns, la interpretació és lliure i múltiple. I no solament això: pretendre —com fa el revisionisme històric espanyol o des de sectors de pensament no plural i pluripartidista— donar una sola visió de la memòria és totalitarisme. Citant Santos Julià —ideòleg, professor de la Universidad Complutense de Madrid i assessor de tot un pensament progressista molt proper al PSOE i habitual publicista d'*El País*—, a la pàgina 7 de la *Revista de Occidente* del mes de juny del 2006, diu textualment: «La memòria històrica dirigida és totalitarisme».

Cal afegir encara un altre aspecte: la memòria també és història. I en aquest apartat s'ha de dir —s'ha dit—, però és bo fer-ne un èmfasi ben concloent, que la historiografia catalana ha fet la seva feina.

Des de mitjans dels anys vuitanta, a Catalunya, en el conjunt dels historiadors es va investigar, es va fer recerca, es va recollir documentació, es va salvar, es va parlar amb testimonis, es varen recollir memòries, dietaris, testimonis i tota mena de documentació, i es va tractar amb el nivell més alt de recerca i interpretació. Posteriorment, es va publicar i oferir a la societat catalana i a la historiografia espanyola perquè fes el mateix. I, a partir d'aquí, es va iniciar un repte de reflexió per tal que el país s'enfrontés al seu passat.

La pregunta és: per què també la societat catalana va fer-se el sord? Per què els mitjans de difusió, fora dels més implicats amb el tema, van fer el silenci més absolut al seu voltant? A poc a poc, la tasca feta per la història ha anat fent forat. En la recerca a Catalunya s'ha fet molt i molt, i la recerca espanyola ha seguit aquest camí. Després d'uns anys de negar l'evidència de reclamacions de familiars arreu de l'Estat, que a diferència del que va fer la Generalitat republicana a partir de l'any 1937 —i en plena guerra!—, quan els familiars de les víctimes volen saber el seu tràgic final repressiu i no se'ls dona una resposta, és quan apareixen estudis i associacions i també unes actituds que —és així de diàfan— són polítiques.

Hi van haver diversos intents, després del pacte de la Transició i de l'oblit de la memòria, a partir de l'any 1982, quan diversos historiadors vam fer arribar al Govern socialista que aquest tema fonamental per superar el passat s'hauria de promoure. Fins i tot es va crear una societat, de la qual jo era el vicepresident a

Catalunya —que, ras i curt, ens va prendre el pèl, el temps propi, els diners i tot—, que es deia SEGUEF (Sociedad de Estudios de la Guerra Civil y el Franquismo). Anàvem proposant i proposant vies a seguir, ens convocaven un dia, després un altre, però finalment va quedar en no res. Van anar passant els anys i vèiem que en aquests dotze anys de govern González se seguia l'oblit de la Transició i es feia la mateixa política de continuïtat que després faria el PP. El passat oblidat. És a dir, UCD, PSOE i PP van fer la mateixa política de continuïtat de l'oblit històric, sense diferències.

A el Bierzo (León), a la Rioja, a Extremadura, a moltes zones de l'Estat hi van haver una sèrie d'assassinats a mans de falangistes, de grups d'extrema dreta o de l'exèrcit franquista durant la Guerra Civil. Moltes vegades els seus cossos van ser colgats en fosses comunes, llençats a pous o mal enterrats. A mitjans dels anys noranta descendents seus reclamen no solament enterrar-los dignament, sinó que, fins i tot, han de reivindicar conèixer els fets que es produïren al voltant de la seva mort. El PP reacciona de forma negativa vers aquesta reclamació més que legítima.

El tema lògicament es polititza. Els partits polítics espanyols a l'oposició en fan eina de desgast. La gent que acompanya aquesta demanda és variada com la societat, amb interessos ideològics i personals també força variats i diversos.

A la revista *Mientras tanto*, de l'hivern de l'any 2005, número 97, pàgina 33, que és la revista de la fundació de Giulia Adinolfi i de Manuel Sacristán, marxistes ineludibles, guies del pensament materialista dels anys seixanta i setanta, textualment s'escriu en referència a la memòria històrica: «Este debate tuvo su cenit en los momentos anteriores a la derrota del PP». És a dir, des d'aquest punt ideològic de pensament determinat, com és aquesta revista, reconeixen que, pel que fa la reflexió i l'anàlisi de la memòria, hi ha una opció política que no té res a veure amb la història.

Darrerament han proliferat articles de tota mena sobre la memòria històrica, ha aparegut una mena d'actitud de menysvalorar l'historiador, i s'ha situat el testimoni per damunt de la recerca i les eines científiques, fins i tot —com explica Albert Balcells, que ha fet unes lúcides anàlisis sobre el tema—, la dissociació entre memòria i història ha conduït als sociòlegs a reivindicar la memòria com a camp de la sociologia i no de la història. I en aquesta voluntat cal ser precisos, rigorosos i, també, honestos. No hi ha una memòria històrica científica, com no hi ha una política que sigui científica. Cal afegir, encara, que la memòria històrica no és gens autocrítica.

Des d'una perspectiva catalana, fet que obliden alguns per desconeixement o per pensament subsidiari espanyol, la memòria històrica, la història, han estat els elements que han permès l'existir nacional present de Catalunya. Si tenim en compte que la memòria històrica no té ideologia, ni és d'esquerres ni de dretes.

La memòria històrica enriqueix l'interès pel passat immediat, l'atracció per la història i deixarà com a petja una atenció més gran als més diversos testimonis i records, preservació, enaltiment, manteniment dels llocs i els espais de la memòria.

Davant de tot aquest complex món hi ha, al meu parer, una línia clara com l'aigua: calen recursos per a la recerca, pluralisme en aquesta, llibertat de pensament i interpretació i mirar el que des de fa anys la historiografia catalana més rigorosa i honesta ha dut a terme: investigació, treball, llibres, articles, debats, i absolut i manifest ajut a la interpretació diversa, plural i personal de tots i cadascun dels qui hi vulguin participar, ja sigui a nivell individual o de forma col·lectiva.

1910140
03

Nº

9

Josep M. Solé i Sabaté

El pes del record i la història

ALBERT JANÉ

Del "Quadern de Barcelona" (6)

(octubre-deseembre 2004)

Divendres, 1 d'octubre de 2004

De moment fa sol, amb un cel força net. Em telefona la Maria Martorell, que s'interessa per la meua versió de les aventures de Till Eulenspiegel. Reïxo a trobar-ne un exemplar. Me'n vaig a dinar al col·legi dels arquitectònics. A mitja tarda em passa a veure la Maria Martorell i li dono el meu exemplar del Till. Quan li explico que un amic em va dir que havia après a escriure en català amb els llibres d'en Ros Marbà es fa un tip de riure. La tarda és breu però de cristall, del cristall més fi.

M'arribo a l'Ateneu. Sessió inaugural a càrrec del president Oriol Bohigas. Parlo amb en Narcís Garolera. Li explico la història del poema de Sagarra amb dues comes consecutives. Voldria que acceptés la ponència de la secció de Literatura però tinc massa feina. Mitja sala plena. El president Bohigas assenyala les deficiències de la nostra societat i de les nostres estructures pel que fa a la cultura, és a dir, a la ciència, a l'ensenyament i a la investigació. Ens ve a dir que els polítics només es prenen la cultura seriosament en els programes electorals i que després, si guanyen, se n'obliden. Això ja sol passar. Trona contra l'escola privada. L'escola hauria de ser pública, gratuïta, obligatòria i laica. I tots els adolescents haurien de saber tocar un instrument, com a Alemanya, on qui no toca el violí toca l'orgue i, qui no, el sac de gecs. En Bohigas voldria també que hi hagués un sol departament relacionat amb la cultura, la ciència, l'ensenyament... No sé pas si així la cosa rutllaria millor. Tot és molt opinable. Ara: hi ha dos elements als quals no s'ha referit, que són la televisió i la seva nafasta influència, i la composició de la nostra societat. No sé, tampoc, si té alguna idea del paper negatiu dels sindicats en l'educació. Pocs coneguts: en Panadès de l'oratoria, en Russinyol, en Bonada, la Cerdà, en Serracant... De la junta anterior sóc l'únic representant, no hi ha ningú més. Naturalment, no hi ha col·loqui, que era la xacra dels actes de la junta anterior. Anem a prendre un copa de xampany a baix al jardí, una copa de xampany, xampany de Sant Sadurní.

L'Albert Balcells se m'acosta i li dic que comenci a preparar la conferència inaugural de l'any vinent, car ell és el vice-president primer i així ens ho ha anunciat el president, però en Balcells em diu que ell no en sabia res. Bé, ja en parlarem. De moment, en Balcells, que escriu la història

de l'Institut, ha tingut notícia d'una comunicació del senyor Aramon referent a les "sessions filològiques" que ell va convocar i de les quals no hi ha cap més informació. Li dic que sí, que jo devia ser el més assidu dels assistents (potser amb Manuel Miquel) i que ja li passaré tota la informació que en tinc.

M'arribo a Cal Xesc a enganyar la gana. I torno al meu feu. Però en Balcells m'ha posat els dits a la boca. A veure, les meves notes, els meus dietaris, què hi trobo d'aquelles memorables reunions aramonianes. Si el doctor Coromines ho hagués sabut potser li hauria agafat una basca deuterocanònica. Tot passa avall. Però al costat de qui s'interessa per aquelles reunions (amb alguns assistents ja difunts: la senyora Bohigas, Isidre Illa, Manuel Miquel, Josep Ibañez, Joan Fortuny...), hi ha qui s'interessa per la meua versió de les aventures de Till Eulenspiegel. És així.

Ahir, a l'última pàgina del diari, el sibarita deia que amb xocolata es fa un postre molt bo (*sic*). I el camarada Huertas Claveria afirmava que fins ara el tema de les presons era un tema tabú, i que ja era hora que se'n comencés a parlar. Es veu que de les presons no se'n parlava per la por d'anar-hi (o, no se sap mai, de ser passat per les armes). És clar, tot té una explicació. La por guarda la vinya, la llibertat i la integritat física. D'altres potser dirien que allò de què no es parla no existeix.

Dissabte, 2 d'octubre de 2004

No es decideix a deixar de fer calor. De moment s'està bé.

El carnaval romà a la via del Corso vist per Goethe. Jo he vist la placa que hi ha a la casa d'aquest carrer on va viure Goethe, i que ho recorda. Goethe també parla de l'obelisc que volien posar davant la Trinità dei Monti. Bé l'hi devien posar, perquè encara hi és. Goethe també ens parla de sant Felip Neri. Es veu que sí que era un element singular, que s'adreçava al pap de Rom amb una certa insolència, perquè l'home ja es veia canònicat, però l'altre no se les callava, tampoc. D'això, el meu amic Cabré en podria fer una novel·la.

La tarda és cada cop més breu. La gent pel carrer. Si jo fos antibarceloní, què en pensaria? Tindria un sentiment de despit envejós o bé de satisfacció per la malura que afecta els meus enemics? Qui sap. El fet és que el senyor Bohigas, en la seva conferència d'ahir, en què va assenyalar tants de

defectes i tantes macances en la nostra administració i el nostre govern, no en va dir res, d'aquests, va fer abstracció de la realitat social. Sovint sento dir: la culpa la tenim nosaltres mateixos. Potser sí. Això és: en molts casos segur que sí. Però el senyor Oriol no hi va fer cap referència. Què hi farem. D'altra banda, s'ha de ser mínimament sobri. Es veu que sí que es diu, no solament entre els iniciats sinó públicament, que les torres de Nova York les va fer caure el senyor Bush per aconseguir un millor control de la situació i tornar a guanyar (d'aquí a un mes), amb la col·laboració de l'Haixnharkan, que volia llevar protagonisme al conseller Casanova. El resultat és que ara qui vol anar als Estats Units s'ha de sotmetre a unes inspeccions humiliants. Però la gent ho admet. Les ganes d'anar-hi, de poder entrar al país de la Jeanette de les hamburgueses, fan que se suporti tot. Aquest mesellisme em deixa estupefacte. En fi, no és pas fàcil que m'hi vegin a mi. Ja s'ho poden confitar. Potser no aniré mai més enlloc, però si mai torno a sortir, del Tirol a la Vall d'Àneu hi ha moltes coses a veure.

Dilluns, 4 d'octubre de 2004

Gairebé fa calor. Una estona al pati de l'Ateneu. El meu amic Serracant i els seus problemes metafísics. En Serracant s'escandalitza que els homosexuals es puguin casar i tenir fills —adoptats, és clar. Els defensors d'aquest reglament diuen que els nens, actualment, com que ja estan acostumats a tot, és igual que prenguin consciència que els seus pares siguin en Pere i la Mercè, o bé que siguin la Lulú i la Kukuku, o el bisbe de Feixes i l'abadessa de la Ràpita, o el Tom i la Sultana, o l'home de Cromanyó i la dona de Neandertal, o l'abominable home de les neus i un ectoplasma sifilític i ple de pústules escapat de Sant Boi que es creu que és l'ànima en pena de Gilles de Rais. Els nens tenen la seva dinàmica pròpia i això ho tenen superat. Comentem, encara, la conferència Bohigas. El nostre president va prescindir olímpicament de la televisió (que diuen que és com la bomba atòmica, que en si no és dolenta; el que és dolent és l'ús que se'n fa) i la realitat social —amb la immigració.

Dimarts, 5 d'octubre de 2004

Treballo en un document, que em va demanar l'Albert Balcells, sobre les reunions de profes-

sionals de la llengua convocades pel senyor Aramon. Ja trobo anotacions en els meus papers, però en aquests casos un sempre s'ha de doldre d'haver estat massa negligent. En fi, alguna cosa vaig anotar. Relaciono també tots els qui hi vam intervenir. Però porta feina.

Ateneu. Presentació del llibre de Víctor Alexandre *El cas Carod, 50 dies de linxament polític d'una nació*. La sala s'omple, encara que jo em creia que hi hauria més gent. A més de l'autor hi ha Jaume Renyer, Isidor Cònsul i, és clar, el mateix Carod. Cònsul obre l'acte. Diu que ja han fet la tercera edició del llibre i anuncia que no hi haurà col·loqui. Sàvia decisió! Quines coses s'haurien arribat a sentir! La part central de l'acte va a càrrec de Víctor Alexandre, que diu que Carod va fer un acte de sobirania. Li retreuen que va abandonar el país però, ben mirat, no se'n va moure, car va anar a Perpinyà. Maragall va destituir Carod obeint una ordre de Zapatero, del governant d'un altre país. Renyer ha dit que és lògic que el terrorisme obtingui una resposta policial, però la solució del problema no depèn dels èxits policials sinó del diàleg. Carod, que parla a poc a poc, amb pauses, diu que aquells fets ja li queden lluny, que ha tingut una pressió molt forta, però que ha tingut la sort del suport de la seva muller. Segons ell, Catalunya ha esdevingut un referent per a l'independentisme basc. I a part les amenaces, els insults, els atacs despietats, ha rebut també mostres de suport de tot arreu. En Renyer ha dit que el llibre d'Alexandre no és pas la relació oficial dels fets sinó una simple interpretació de l'autor que, això sí, és molt d'agrair.

Dimecres, 6 d'octubre de 2004

Apunteu, apunteu, que, si no, s'oblida. Avui telefono a en Manel Cardena, perquè demani a en Vilalta si sortirà a l'*Avui* el meu article sobre en Josep Ibàñez, però no hi puc arribar a parlar.

Treballo en el dossier de *Cavall Fort*. Els contes sobre l'origen de les coses. Fa molta xafogor. Sembla que siguem a l'agost.

Em telefona en Carbó per saber notícies d'en Jordi Quera. Resulta que el seu llibre s'havia de dir *Un dia de maig* i ja n'hi ha un altre amb el mateix títol d'en Llorenç Capellà. S'hi ha posat en contacte i en Capellà li ha dit que sí que li sabia greu que sortís un altre llibre amb el mateix títol que el seu.

Parlo amb en Bec de Ju. Ja ha llegit el meu recull de contes. Li ha agradat molt, s'ha divertit llegint-los, però ara el llegeix un altre company, i si aquest diu que sí caldrà buscar l'editorial. Això em deixa parat. Quan em va demanar el llibre jo em creia que era per editar-lo ell. Molt bé, ja em dirà alguna cosa. Al vespre enganyo la gana a Cal Xesc.

Dissabte, 9 d'octubre de 2004

Avui no fa xafogor. Moltes fulles seques a terra, gairebé com si fóssim al mes de juliol.

Una escriptora austríaca, Elfriede Jelinek, ha guanyat el premi Nobel de literatura. La seva obra més coneguda és una novel·la que es diu *El pianista*. És una escriptora transgressora i diuen que no tothom se la mira amb bons ulls.

Avui es deu acabar la fira de Frankfurt. La nostra cronista ens parla de les seqüeles inevitables del gran best-seller, *El codi Da Vinci*. Quan un tema dona s'ha d'aprofitar. Em sembla que aquell parell d'esmolets de *Planète*, Pauwels i Bergier (encara són vius?) no se'n van saber adonar, del filó de Rennes i els merovingis —descendents del senyor Jesús i la seva estrella del matí, la Maria de Magdala. Una de les novel·les que van per aquest sender constitucional es diu, segons la nostra cronista, *La hermandad de la Santa Sábana*. Ho hauria pogut dir en català, tant més que és un llibre traduït a la nostra llengua, amb el títol *La germandat del Sant Sudari*, però ja es comprèn que, escrivint des de Frankfurt, dit en català queda massa casolà, massa d'espardenya. Som europeus o no ho som? Som fills de puta, perdó, vull dir cosmopolites, o no ho som? Hem de ser més comprensius, és clar. També llegeixo que l'amic Cònsul vol vendre la biografia de Jesús, d'Armand Puig. A veure qui és capaç de fer-lo millor, un llibre com aquest.

Les feministes es pensen que són una dona. Em convoquen a una gran trobada de dones, em diuen que no hi puc faltar, que si jo falto ja no hi són totes. De fet, no em ve de nou: les meves bones amigues del Drac Màgic sovint m'han pres per una dona i m'han convidat a participar en les seves activitats reservades exclusivament a les dones. És clar que no té cap importància. Però no acabo d'entendre aquest entestament, singular i heterodox, aberrant i inexplicable, a crear-se la pròpia marginació, aquesta dèria malaltissa i morbosa a formar un ghetto i recloure-s'hi voluntàriament.

Dilluns, 11 d'octubre de 2004

Al matí m'arribo a l'Ateneu. Un moment de conversa amb el filòsof Serracant, sobre la diferència entre el relativisme i el pluralisme. Li dic que a mi em sembla que el relativisme és una noció més aviat filosòfica, i el pluralisme més aviat ideològica.

Fer sortir en calçotets els actors que interpreten Shakespeare o Molière és una innovació genial, una mostra de creativitat del director i no és lícit posar límit a la creativitat. I els qui es queixen són una colla de carques, de reaccionaris, de troglodites i d'immobilistes. Ara: que a ningú no se li ocorri de fer el contrari, perquè aleshores sí que sortirà el respecte a l'autor, que no tenim dret a tergiversar, mutilar, deformar i desvirtuar. Ni parlar-ne, de jugar tots o esquingar les cartes (ells probablement diuen trencar les cartes). Només volen jugar ells. Va així. (Oï que sí, estimat Folch i Camarasa?)

Diumenge que ve hem d'anar a un casament a Vilabertran. Com hi anireu, vosaltres? Hi anirem amb cotxe. I com (hi) anireu vestits? Jo (hi) aniré amb americana i corbata. En aquests llocs, tothom va molt ben vestit. (?) A aquests llocs, tothom hi va molt ben vestit. (?). Si (hi) han d'anar amb americana i corbata ja no hi aniran.

Divendres, 15 d'octubre de 2004

Veig que el meu amic Ecurra al capdavant s'ha convertit en un especialista dels càtars. Suposo que aquest no els lligarà pas amb els descendents de la dolça Maria de Magdala. A la revista del Cercle de Lectors hi ha una frase de promoció d'una d'aquestes novel·les d'ara: "Els descendents de Maria Magdalena reclamen el tron perdut". Aquí, doncs, no s'enganya ningú.

Qui m'agrada és el poeta Jordi Pàmias. Diu que en la literatura catalana actual li sembla que no hi ha grans figures però el nivell mitjà és força alt. Em sembla tan inqüestionable com poc sovint exposat. Pàmias esmenta uns quants autors, que considera de gran qualitat, com Jesús Moncada, Jaume Cabré, Carme Riera, Maria Barbal i Emili Teixidor. A més de Mira, també gran assagista. Diu que *El purgatori* és una novel·la magnífica. I els bon poetes: començant per Palau Fabre, tenim, segons Pàmias, Màrius Sampere, Bartomeu Fiol, Joan Margarit, Feliu Formosa, i la llista fóra realment molt llarga. En resum: cap figura excepcional, una breu llista de gent bona, que podria

ampliar, i cap desqualificació. Queda clar? Cap desqualificació. Senyor Pàmias, em trec el barret.

Dimecres, 20 d'octubre de 2004

Diu que sí, que els talibans ens volen tallar el coll a tots, que tots els qui no són moros són cristians, tant si van a missa com si cremen convents, que de la diferència ja en tenen els barrufets plens, i que s'ha d'eliminar. Com que dèiem que o tots moros o tots cristians, diuen que sí, que d'acord, que tots moros. Es veu que primer deien "els cristians que els mati Déu i, si no (*si no* va separat), perquè els hi posava", però veient que el bon Déu no en fa prou via, diuen que ja els mataran ells. També diuen que volen començar per Espanya, i que això que nosaltres anem dient que Catalunya no és Espanya, que ens ho traguem del cap i ens ho posem als peus. I aquest cop ni el senyor C. Rovira no serà capaç d'aturar-los.

Em ve a veure la Maria Martorell, que em torna el meu exemplar de *Till Eulenspiegel*. Parlem de les antigues cançons de muntanya. Diu que n'hi havia de traduïdes per mossèn Batlle. El seu pare i ella mateixa també n'havien adaptat alguna. El seu pare, el senyor Artur Martorell, sobretot, havia traduït corals de Bach. També tenia notícia del senyor Domènec Puga, que havia fet adaptacions per als cançoners de mossèn Josep Soler (epd). Sap qui era, mossèn Soler, però no el va arribar a conèixer mai.

Divendres, 29 d'octubre de 2004

Núvols i boires.

Acabo de redactar el meu document sobre la pronominalització.

L'espectacle de les grans nuvolades ara és de primera, excepcional -en el sentit literal del terme.

Cap a les sis agafo el tren de Sarrià fins a la Rotonda. La tarda comença a dir adéu. El sol encara toca els dalts de la moderna torre de guaita de Collserola. Com que encara no són les set, faig un tomb per l'avinguda del doctor Pastilletes, fins al prodigiós Frare Blanc. Veig que fan obres al local on hi havia els estudis de doblatge. Quants de records, senyor!

Les set. Em presento a casa la Maria Eugènia. Li faig companyia durant un parell d'hores. Li porto un exemplar del meu nou llibre, *A la vora del temps*. Ja ha mig llegit l'altre, el dietari. Sí, sembla que sí, que es llegeix. Quan vaig publicar els noranta-nou contes, en vaig regalar més de cent

exemplars i es pot dir que no me'n va dir res ningú. No van interessar i no els va llegir ningú. La Maria Eugènia comprova alguna de les dates del llibre amb les de la seva agenda. També em diu que té ganes d'anar a Altafulla, de resultes de la lectura del viatge que hi vaig fer. Li he portat un dibuix, també, a la Maria Eugènia. És una figura antropomòrfica, que tenia feta fa uns quants dies, però quedava poc centrada i avui hi he afegit un basament.

Dic a la Maria Eugènia que aquesta colla de dropes de l'*Avui* no em volen publicar l'article sobre en Josep. I no diuen res. El pobre Jaume Vilalta hi fa un paper ben galdós. No sap de què li parlo, em diu que sí, que ja ho dirà, que torni a telefonar... L'amic Cardena va triar un mal intermediari. La Maria Eugènia em diu que, de tota manera, el voldria llegir, el meu article. És clar que sí. Ja són les nou tocadres quan me'n vaig.

Ves per on, avui faig un parell de guions per a en Pere Sense Por. Dimecres no aniré a *Cavall Fort* amb el sarró buit. Sembla que això em doni dret a escriure mitja dotzena de poemes surrealistes. És com allò de les llicències d'importació de les pel·lícules, que només donaven a qui feia una pel·lícula pròpia, per dolenta i impresentable que fos.

Diumenge, 31 d'octubre de 2004

Demà ja tornem a ser al novembre. Em balla pel cap que una vegada vaig escriure un poema epigramàtic que feia així:

Novembre, com sempre,
que arriba amb Tots Sants:
dolçor del capvespre,
vermellor dels faigs.

Les nuvolades indecises del matí se'n van pel seu art. I queda un cel net, lluminós. Però passat migdia arriben del nord-oest unes nuvolades esplèndides, espectaculars, blanques com la llet. Van avançant i ja no són tan blanques sinó més aviat fosques. I al capdavant, havent dinat, plou, cauen quatre gotes. Em diuen que cap als barris alts la pluja ha estat més intensa. Cap a l'Empordà es veu que ha plogut bastant. Es torna a asserenar. I podem veure l'arc de Sant Martí, que, a Barcelona, és més aviat car de veure. En recordo alguns d'espectaculars a Dresden i al Valais.

Cap a les deu del vespre comença a llampegar.

Quin goig. I plou. Plou força, se senten un parell de trons, però para aviat.

Ben mirat, el tercer vers del meu epigrama, en lloc de “dolçor del capvespre” potser deia “tristor del capvespre”. Però, on ho comprovaria? (Suposo que el poema és meu, que no és del senyor López-Picó, que era un excel·lentíssim poeta epigramàtic.)

Dilluns, 1 de novembre de 2004

A la nit ha plogut, i quan em llevo encara ho fa.

Vaig a comprar pa. Demano que sigui tou i la fornera no m'entén. No sap què vol dir, pa tou. A quin extrem de degradació lingüística hem arribat, que una fornera ja no sap què vol dir pa tou. Exultem perquè tenim una selecció catalana de trencar l'olla i les forneres no saben què vol dir pa tou. En diuen pa calent. Com la xocolata, que ja no saben què vol dir xocolata desfeta i en diuen xocolata calenta (o xocolata a la tassa, o salsa de xocolata). I dius passi-ho bé, i ho interpreten com si diguessis bones vacances, o que es millori, i et diuen gràcies. Això sí: tenim una selecció catalana que ha guanyat el concurs internacional de trencar l'olla.

Cap a mitja tarda me'n vaig a l'Ateneu, a llegir. No veig cap conegut. És així, això. *Ofèlia i jo*, de Joaquim Carbó. *Cor meu, el món*, de Jordi Sarsanedas. A les nou mato el cuc al bar. Quina sort: tenen pa bo!

Dijous, 4 de novembre de 2004

Decididament, els americans han optat per Bush. La cosa és ben clara. Ens sorprèn? Aquest resultat no era pas inesperat. No n'hi havia cap, d'inesperat. El que potser no s'esperava era una diferència tan gran. La pregunta que em sembla que cal fer-se és si els americans saben prou bé el que els convé més. A ells, és clar, no al món. Jo no aventuraria cap resposta. Ni sé què els convé més, als americans, ni sé si ho saben. En tot cas, els talibans diuen que es preparin.

Avui dino a la taverna de la font Xica. Em truquen de l'Institut. La Maria em diu que els del Termcat ja havien proposat *glut* per a *Gulo gulo*. Molt bé. Ja miraré si puc rectificar el meu text de Can Casals. La Lluïsa, que em comunica que s'ha mort la mare del company Vicent Pitarch, i que divendres de la setmana que ve hi haurà l'homenatge a Sarsanedas. Potser que m'hi posi.

He telefonat a Jaume Vilalta, el president de l'Avui. Em diu la mateixa història de sempre. Li he de tornar a trucar demà, no, demà no, demà passat, però demà passat és dissabte, ah, així no, doncs, dilluns, això, dilluns.

Dijous, 11 de novembre de 2004

El final agònic del senyor Arafat em recorda aquell cèlebre episodi de l'equip mèdic habitual. Ahir, al diari, hi havia una entrevista amb Joan B. Culla. Venia a dir que si Arafat hagués començat per reconèixer l'existència de l'estat jueu les coses segurament haurien anat d'una altra manera. És el que a mi sempre m'ha semblat. Però els nostres progressistes s'han deixat influir per la tradicional amistat franco-àrab, i aquí *franco* no vol dir “francès”, vol dir una altra cosa molt diferent.

Temps variable, amb tendència a la baixa -de la temperatura.

Institut d'Estudis Catalans. Comissió dels Lexicogràfics. Temes de numismàtica. La diferència entre *directiva* i *directriu*: el primer terme ha de designar una disposició formal, discutida, aprovada i escrita, a complir la qual s'obliguen els membres d'un determinat organisme (per exemple, la Unió Europea), i el segon té una valor més general, no tan vinculant.

Amb Miralles i Rafel vaig a la Generalitat a l'acte de concessió del premi de la Fundació Catalana per a la Recerca al nostre company Veny (i al doctor Miguel Ángel Lagunas). A la plaça hi ha una manifestació-esquellotada a càrrec d'uns professors universitaris que diuen que els han rebaixat el sou. Entrem pel carrer sant Sever i passem un control severíssim, com si anéssim a agafar l'avió. A més de nosaltres tres hi ha, com a membres de la SF, el president Martí, la Maria Teresa Cabré, Ramon Sistac i August Bover. Em sembla que ningú més. Els dos guardonats han fet un discurs cada un, el doctor Lagunas en un català amb bona voluntat, a cops poc intel·ligible. Del nostre col·lega ja no cal dir res. També han fet ús de la paraula el president Maragall i el doctor Espanyol, que és el president de la Fundació Catalana per a la Recerca. No es pot pas dir que s'hi hagin lluit gaire. El senyor Espanyol ha arribat a l'extrem de dir el doctor Veni: sembla mentida però és veritat.

Acabat l'acte salutem el nostre company. I prenem una copa de xampany: la meravella del pati

gòtic del palau de la Generalitat. Saludo la gentilíssima Neus Nogué, que havia estat deixeble de Veny, la Lídia Pons, en Josep Murgades, en Payrató. Em diuen que la gran majoria dels assistents han vingut per en Veny.

Dijous, 18 de novembre de 2004

He enviat una nota al meu vell i estimat amic Josep Llobera, perquè li han concedit la Creu de Sant Jordi. És una persona excel·lent, en tots els sentits de la paraula, i ha treballat sempre amb una gran dedicació. Si Vallcorba, Ruaix i jo mateix ja teníem la Creu de Sant Jordi, en Llobera no podia ser oblidat. Llàstima que la malaltia (un Parkinson, em sembla) amarga els últims anys de l'existència del nostre estimat amic.

Per cert, que em diuen que aquest cop en la concessió de la Creu de Sant Jordi s'han ajustat fidelment als paràmetres sexuals del *fifty fifty*, que van en camí d'esdevenir universals. I ja rumien que la propera vegada aquesta proporció àuria s'aplicarà als homosexuals i no-homosexuals, i després, sempre un salt endavant, als negres i els no-negres. També em diuen, però això ja no m'ho crec, que en el consell executiu hi va haver una discussió aferrissada perquè els socialistes defensaven l'opció homosexuals i no-homosexuals, i els de l'Esquerra propugnaven negres (o subsaharians) i no-negres. Els altres, els tercers, que tenien la idea de demanar un *fifty fifty* entre comunistes i no-comunistes, veient com anava la discussió, van desistir del seu intent. Ja he dit que no m'ho crec, però aneu a saber.

Divendres, 19 de novembre de 2004

Fa sol. Hi ha estones que potser una mica de fred.

S'ha mort en Miquel Porter, l'home del cinema català. Devia ser, entre nosaltres, l'home que hi entenia més. Però la seva cultura era certament enciclopèdica. Potser no escrivia un català gaire canònic, però no es pot tenir tot. El vaig conèixer fa més de quaranta anys, un dia que el vaig anar a trobar a la llibreria del seu pare, a demanar-li informació sobre no sé quin acte, cosa que va fer, com que no em coneixia, que em mirés amb una certa suspicàcia. Quan li vaig dir com em deia, com que el meu nom ja li devia ser una mica familiar, la seva actitud va esdevenir tot seguit cordial. Després, al llarg dels anys, si hem arribat a coincidir, en tota mena d'actes! No fa gaires dies en

López Llaví, a Ona, em parlava de la seva salut. Justament al darrer número de *Serra d'Or* hi ha un article seu, que l'ha precedit, un parell de mesos, en el gran viatge sense retorn.

Rebo la revista *Cercle*, del Cercle de Lectors, que m'envia el meu amic Bec de Ju. Hi ha una doble pàgina destinada als llibres relacionats més o menys amb els descendents de la Magdalena i Jesucrist, amb els misteris i els secrets mil·lenaris, la coneixença dels quals trasbalsaria el món i faria trontollar l'Església Catòlica, amb tota la cardenalla a l'atur o anant a demanar feina a la FIAT. N'hi ha sis: en primer lloc, naturalment, *El codi Da Vinci*, de Dan Brown, després *Àngels i dimonis*, del mateix autor. I tot seguit *L'últim merovingi*, de Jim Hougán, que suposo que deu ser directament tributari dels tres anglesos de Rennes-le-Château, *La Germandat del Sant Sudari*, de Julia Navarro, *L'heretgia*, de Romain Sardou, i, finalment, *El club Dante*, de Matthew Pearl, que sembla que pica fort. Déu n'hi do. En castellà, és clar, n'hi ha molts més.

D'altra banda, Mira publica la traducció de la part més substancial del *Nou Testament*: els quatre Evangelis, els Fets, l'Apocalipsi i una epístola de sant Pau (ara, amb això del llenguatge políticament correcte, n'hem de dir una carta de Pau), la que va enviar als romans, que deu ser la més substancial. És una traducció directa del grec, directa i exempta de manipulacions, imposicions i alteracions tradicionals del text. Això fa creure a algú que ara sí que sabrem la veritat del que va passar fa dos mils anys, i que ens adonarem que tota la vida ens han enganyat, ensarronat, engalipat, entabanat, ensibornat i ens han aixecat la camisa, la samarreta, el jersei, el suèter i l'armilla, i, potser, a més, amb la cosa de les rondalles dels merovingis, els templers, els de la sang reial i els de l'Aliança del Poblenou, l'Església Catòlica s'ensorrarà com les dues torres de Nova York i els dignes purpurats s'hauran d'anar a guanyar les garrofes al sector turístic. No m'ho miro pas així. Passarà igual com amb els expedients de Qumram, és a dir, els patracols de la Mar Morta. A mi, personalment, la veracitat dels Evangelis em provoca molt d'escepticisme, però sigui quina sigui la quantitat de veritat o d'invenció que hi pugui haver en els textos dei Santi Quattro Coronati (el sionista Mateu, el doctor Lluc, l'anticlerical Marc i l'apocalíptic Joan), jo no crec pas que es produeixi mai cap troballa sensacional que permeti de modificar la

percepció i l'opinió de cadascú. El que ha fet el senyor Armand Puig està realment molt bé, i havent-lo llegit ho veiem amb més precisió que abans, però no crec pas que es pugui anar més enllà.

Dimecres, 24 de novembre de 2004

Ara s'inicia el mes de tardes més curtes de l'any. No fa fred.

Per la Rambla es veuen molts escocesos. Duen una samarreta amb franges verdes i blanques i beuen cervesa, molta cervesa. Van tots carregats de llaunes de cervesa, talment com si tinguessin por que s'havia d'acabar, o que el govern havia decidit intervenir el producte i racionar-lo. Però se'ls veu bona canalla.

Institut d'Estudis Catalans. Presentació del primer volum que surt publicat del Corpus Bibli-cum Catalanicum, que serà el tercer de la col·lecció, que comprendrà més de quaranta volums. Aquest tercer volum comprèn l'*Èxode* i el *Levític* de la Bíblia del segle XIV. Els dos primers van destinats a l'estudi introductori i, és clar, al *Gènesi*. Fins ara no n'havien parlat mai, d'aquesta *Bíblia*, potser perquè no és cap Bíblia impresa sinó conservada en manuscrits, exactament en tres manuscrits. Tot i així, tractant-se d'una versió traduïda al català ja és curiós que no se n'hagués parlat. En l'acte, presidit pel doctor Laporte, intervenen el senyor Joan Magí, que és el president de l'Associació Bíblica Catalana, el senyor Pere Casanel·las, codirector de la col·lecció, el nostre company Josep Moran, mossèn Josep Perarnau (el dels textos catalans antics) i el pare Massot. També, al final, diu uns mots el doctor Malla, bisbe emèrit de Lleida. La veritat és que llurs explicacions no són pas gaire clares. Al prospecte llegim que els manuscrits són els de París, Londres i Sevilla, però al full de mostra que ens han donat són designats amb els noms "Peiresc", "Egerton" i "Colbert". (El primer i el tercer, són gairebé iguals, i el segon és totalment diferent.) Després em diran que dos dels manuscrits, no sé quins, són fragmentaris, és a dir, que només n'hi ha un de sencer, encara que presenta llacunes, però no he pogut aclarir si entre tots tres hi ha el text sencer dels dos testaments. El Corpus dedicarà dos volums a la Bíblia del segle XV o Bíblia Valenciana (i als Evangelis de Palau). Jo tenia entès que de la valenciana només en quedava el colofó. En Moran, malgrat que ha glossat algunes particularitats filològiques del text,

després es mostra molt escèptic (tal com sol fer): no veu gens clar que la traducció sigui del segle XIV, els manuscrits són molt posteriors.

La intervenció de mossèn Perarnau ha estat molt suggestiva. Diu que als editors del Corpus la Inquisició els va estalviar molta feina, perquè aquella colla de pòtols no deixaven res per verd. I parla, sobretot, de les glosses de textos llatins antics, especialment dels cantorals, amb la lletra en llatí, però sovint amb paraules o frases traduïdes al català perquè els escolars sabessin, poc o molt, el que cantaven. Mossèn Perarnau, en la seva magna tasca de buscar textos catalans antics, s'ha fet un tip de trobar paraules que no són a l'Alcover-Moll. L'home, cada cop que en troba una, se sent la mar de feliç.

També saludo el meu amic Jordi Bruguera, que és un dels col·laboradors de l'obra. Em diu que l'interès del Corpus és solament filològic. Bíblicament, no en té cap.

Dijous, 25 de novembre de 2004

Passo el matí estudiant els dossiers de la comissió dels lexicogràfics, especialment els mamífers, que són la meua especialitat. Dino a la deu menuda.

Institut d'Estudis Catalans. Comissió dels Lexicogràfics. Avui no hi ha en Joaquim Rafel. La Maria em diu que l'acaben d'ingressar, perquè l'han d'operar d'una hèrnia. I que els metges li han dit que és cosa de quinze dies.

En Joaquim Mallafrè m'ha regalat un exemplar de la seva traducció de *Vida i opinions de Tristram Shandy, home de llinatge*, de Laurence Sterne, que ara li acaben de reeditar. Me'n parla com d'un llibre notabilíssim, un autor d'una gran modernitat, que Joyce elogiava tant, i que potser s'hi va inspirar.

En Joan Veny ens diu que la salut de la seva muller va per bon camí. Tots ens en alegrem molt. La seva muller es diu Estrella. Trobo que és un nom molt bonic. En Veny m'explica que es deu a l'ascendència gallega de la seva muller.

Avui ens les havem amb termes de dret i dels mamífers. Observem que els matrimonis o situacions de parella de fet, de caràcter o condició homosexual, té repercussions en el dret successori i, doncs, en la terminologia. Quan es produeix la defunció d'un dels membres d'un matrimoni homosexual, el sobrevivent també és un vidu? En la qüestió dels mamífers, com que hi he treballat des

de fa temps, d'una manera o d'una altra, i em sembla que tinc alguna idea clara, hi puc dir la meua d'una manera més decisiva.

En Mallafrè es referia a la penosa degradació del llenguatge de la gent de teatre. Rebutgen decididament formes populars i castisses, que sempre hem fet servir, i adopten les espanyoles i madrilenyes, que són les que els fan trempar. És una cosa tristíssima. De què serveix, tot el que hem fet, i tot el que fem?

Diumenge, 5 de desembre de 2004

Continua el temps més o menys plujós. Observo que no els agrada gaire, a la gent, que no faci sol. Les fulles dels arbres, a terra.

En Jordi Coca ha publicat una novel·la que es diu *Cara d'àngel*. Es veu que és una d'aquelles novel·les que abans dèiem que eren fortes, o atrevides. La protagonista és una noia de la vida, i, és clar, el sexe hi té una part important. Jordi Coca diu que obeeix la necessitat de parlar de coses de les quals normalment no es parla. De debò? No s'ha parlat de tot, ja? Li va trucar en Palau Fabre, explica, i li va dir que llegia la novel·la, que ara és possible escriure-la, que durant tots els anys que ha dominat d'una manera evident el Noucentisme no es podia fer. I això que ell havia obert una mica el camí, però costava molt. És increïble. Coca diu que l'única cosa que s'havia fet és *Vida privada*, de Sagarra, que no és sinó una descripció una mica pintoresca de quatre cases de putes i prou. I tot el que va fer en Pedrolo? Que no era perillós, en Pedrolo? I en Carbó, que va publicar *Els orangutans* fa prop de quaranta anys? I Quim Monzó, i *tutti quanti*? Els volen ignorar o són una altra cosa que no té res a veure amb el que diem? En Carbó i en Pedrolo són noucentistes? Però mirem-ho per un altre cap. Què hauria passat, si Coca hagués escrit (i publicat, és clar) *Cara d'àngel* fa trenta o quaranta anys? No hauria passat res. Absolutament res. Ni els amics li haurien girat la cara, ni l'haurien ficat a la presó, ni hauria perdut la feina, ni res de res. L'única cosa que hauria passat és que potser avui ja no en parlaria ningú, i ara en sortiria un altre que publicaria una novel·la que es diria, per exemple, *Una puta angelical*, i afirmaria que ja era hora que ens desemalleguéssim del vestit de la primera comunió del Noucentisme.

P.D. Tubau diu que els clàssics de l'Índia antiga són gairebé desconeguts entre el públic. Artur

Martí i Josep Maria Duch han creat una col·lecció d'obres diverses que intenta de pal·liar aquesta situació. Sort, encara, que diu "gairebé", amic Coca. És molt més de doldre la notícia que un dels dos, Artur Martí, s'ha mort no fa gaire. També és de doldre, però no tant, que es tracta d'uns llibres fets amb molt poc de rigor. Per exemple, un d'aquests llibres diu, a la portada, *Pantxatantra*. *Faules de Visnu Sharma*, però a l'interior diu *El Pantxatantra*. *Les faules de Visnu Sharma*. És un exemple.

Dilluns, 6 de desembre de 2004

Dia rúfol, indecís. Però no fa fred. Com que avui és festa i demà passat també (les dues immaculades) hi ha molta gent fora. Ja hi ha poca o molta neu a la muntanya i són nombrosos els qui han anat a esquiar: es veu que han hagut de fer cua i tot. En alguns casos, hores de cua. Què s'hi pot fer? Però a tots els altres llocs també hi ha molta gent. On hauria pogut anar, jo? Però una bona part del comerç, com els grans magatzems, ha obert i això fa que pel centre de Barcelona no es pugui passar de tanta gent. Què dimonis deuen comprar? No sé qui em diu que no compren, miren. A mi em sembla que n'hi ha molts que compren. No sé què, però compren. Quan encara no són quarts de dues vaig a dinar a Ca l'Athene noctua, però ja hi ha cua. Per tant, dino a Cal Glop, que també acaba omplint. Tothom vol dinar. Havent dinat —un dia és un dia— entro a Cal Xesc a prendre un altre cafè i una copa de grappa —que és la beguda de la meua segona joventut.

D'aquí a uns quants dies s'inaugurarà el nou Museu Nacional d'Art de Catalunya, amb les noves instal·lacions. El seu director, el senyor Carbonell, diu que el discurs que oferia fins ara continua essent vàlid, però els museus han de renovar el discurs, no es poden passar la vida oferint el mateix discurs, i que ara el nostre Museu oferirà un discurs de mil anys (molt més extens, doncs, que els discursos de Fidel Castro, que tot plegat duren set o vuit hores), i que espera que aquest nou discurs atraurà més visitants. Com ja era d'esperar, el periodista també ens parla del discurs: aquestes coses s'encomanen.

A mitja tarda surto a prendre un cafè a la guingueta d'en Fontenelle. No donen l'abast, de tanta gent. Sort que el personal és eficient. Entro un moment a la Catalònia. No hi sé veure els llibres

del Pirata. Però potser no he mirat prou bé. Hi ha, sens dubte, el llibre de l'amic Jordi Coca, *Cara d'àngel*. Veig que els inicis dels capítols no solament no van entrats com els altres paràgrafs sinó sense inicial majúscula en la primera paraula. Ja ens ha advertit que era un llibre atrevit, valent, transgressor i rupturista, però la realitat sobrepassa tot el que ens havíem imaginat.

Divendres, 10 de desembre de 2004

Avui fa sol. I no fa fred. Ja en farà, si vol. Al *Temps* hi ha una entrevista amb el director del Museu Nacional d'Art de Catalunya, el senyor Eduard Carbonell. Com s'hi abona, l'home, parlant del discurs. El mot hi surt nou vegades, pel cap baix: "un discurs d'història de l'art que abraça mil anys", "el discurs general del museu", "ara el Macba té un discurs propi"...

Palau de la Generalitat, sala Torres Garcia. Reunió del ple del Consell Social de la Llengua. A la mesa hi ha el president Maragall, el conseller en cap Bargalló, el secretari de Política lingüística Antoni Mir, el doctor Laporte, dos altres barrufets que es diuen Campos i Pueyo i una senyoreta vestida de negre. Entre el públic veig Puig Salellas, Josep Millàs, Josep Espar, Oriol Casassas, Josep Faulí, Joaquim Ferrer Mallol, Benet i Jornet, Oriol Camps i Joan Triadú. Ens donen molta informació, per escrit i de paraula, però, tot i que no és pas gaire falaguera, intueixo que no és pas un reflex fidel de la realitat. El fet principal és que l'odi dels espanyols és més actiu que mai. El president diu que s'ha fet més en un any que en els deu anys anteriors. El conseller Bargalló té pressa i se'n va de seguida. Naturalment, es parla molt de la immigració i dels nous sistemes de comunicació que ho alteren tot. El president sembla que ens vulgui dir d'una banda que la immigració de gent de tot arreu ens aclapara però que la culpa no és seva, que no els vulguem penjar la llufa (ho diu dues vegades seguides): el que passa és que els immigrants, de fet, no entren en contacte amb els catalans, que aleshores fariem que s'integressin d'un dia per l'altre, sinó amb els espanyols, als quals, naturalment, no els passa per la barretina integrar-se sinó que mantenen viu el seu odi amb tota la força, i aleshores, en tot cas, si els immigrants s'integren no ho fan al país sinó als nostres enemics, però ells, naturalment, no en tenen cap culpa, no els vulguem penjar la llufa. El conseller en cap ens explica que ja hi havia una llei que regulava

l'ús del català a les empreses, però que no l'aplicava ningú, ni la Generalitat, i que ara han començat a aplicar-la, perquè la Generalitat és l'empresa més important de Catalunya. Han aconseguit, ens diu, que qualsevol ciutadà de la Unió Europea s'hi pugui adreçar fent ús del català, i que com que no es tracta de ciutadans d'un estat determinat sinó de parlants, encara que els gavatxos no hagin intervingut per res en aquesta qüestió, els rossellonesos se'n poden aprofitar, i àdhuc els algueresos, mare de Déu, que no fan servir la seva llengua ni per a adreçar-se al porter de la Casa del Comú. El conseller fa servir l'adjectiu "novedós", que ens diu que si bé encara no és al DIEC ja ha estat admès per la Unió Europea. El secretari Mir continua salant (si el sent en Veny), però parla tan fluix que no es nota. El senyor Campos ens parla del que pensen fer entre tots i totes. Tots (totes no, perquè la senyoreta no ha fet ús de la paraula) diuen "si s'escau" en lloc de "si escau". El president parla amb infinitius, com els subsaharians: "També, dir-los que... Finalment, recordar-los que...". Tots (totes no, que la senyoreta vestida de negre no ha dit ni piu) diuen que és molt important, cosa que ens creiem fàcilment. Les intervencions han estat més aviat penoses. Totes (aquí sí, totes) no. Puig Salellas ha parlat d'aspectes legals, Oriol Camps ha fet un parell d'observacions ben pertinents, i Joan Triadú ha parlat del teatre, però les intervencions de Josep Espar, de Benet i Jornet i d'un bon senyor que anava molt mudat, amb llaç, com el doctor Laporte, que ens va dient el que tindriem que fer (*sic*), recorden les magnes assemblees d'Òmnium Cultural. En Benet i Jornet diu que hem de reforçar l'imaginari col·lectiu, i parlar de Verdaguer i de Maragall (l'avi del president, sí, que, com diria en Folch i Camarasa parlant del seu pare, podria dir l'avi sí que en sabia), però no com ho fan els mestres de literatura, que només saben parlar de la ciutat cremada (*sic*) de Maragall sinó posant-hi una mica de sandunga, que les porteres s'hi engresquessin veient, per exemple, Verdaguer perseguit a cops de crossa pel bisbe de Vic perquè arrambava la marquesa de Comillas. L'Espar, que havia començat bé, ha acabat fent un míting. Sort que en Triadú ha parlat l'últim. Si he entès bé les paraules finals del president, encara podríem estar pitjor, però, en tot cas, només podem fer dues coses: suïcidar-nos o no suïcidar-nos: si decidim suïcidar-nos, ja no cal que en parlem més, i si decidim no suïcidar-nos el que hem

de fer és trempar i riure. No t'ha dit la Marta que dilluns et trucaria i que aniríeu a prendre una copa?

Diumenge, 19 de desembre de 2004

S'ha mort l'escriptor Josep Romeu i Figueras. Personalment, no el coneixia. Era realment un gran poeta —a més de ser un excel·lent investigador? No fa gaire vaig llegir *Quadern de memòries*, que em va semblar molt interessant. Hi ha moments en què se'l veu una mica ressentit. No seria gens estrany que amb raó. És possible que en algun aspecte de la seva obra no hagi tingut el reconeixement que caldria. No tinc prou elements de judici, però el meu instint em fa dir que hauria pogut tenir, en aquest sentit, més motius de queixa que molts planyívols habituals. Joan Triadú, el dijous, comentava un dietari que es diu *El viatge*, d'Olga Xirinacs. Diu que l'escriptora hi diu que si d'alguna cosa es plany és de no rebre cap comentari dels altres escriptors que poden haver llegit els seus poemes. I que en la presentació dels seus llibres tampoc no hi ha mai cap escriptor —els companys del gremi, que deia Pere Quart. Jo també aquí abonaria aquest plany. Triadú comença el seu article dient que és un lector avesat a llegir diaris o dietaris, de qualsevol mena i procedència. Però amb dues condicions: d'autors contemporanis (segle XX) i que siguin per ells mateixos una obra literària. El meu dietari, és una obra literària? Qui sap. El deu haver llegit, en Triadú? No ho sé. Què en pot haver pensat? Aneu-ho a saber. No m'he de plànyer de res.

Divendres, 24 de desembre de 2004

Les notícies del diari alegren el cor: ahir uns escamots de vándals urbans van destrossar el centre de Barcelona i els esforços dels responsables de l'ordre públic van ser impotents per a contenir-los. A Mollet i a Sant Andreu de la Barca han detingut uns talibans que acumulaven explosius per a cometre un gran atemptat. Contra la Sagrada Família? No se sap del cert.

Avui defujo els llocs habituals. No esmorzo a la Canela sinó a Cal Xesc. Envio unes quantes nades més. Decideixo anar a dinar a un lloc diferent. Potser a Can Culleretes. Surto d'hora i baixo cap al barri vell. Uns operaris refan el pessebre que ahir van destrossar els vándals. La veritat és que el pessebre és indigne. Indigne i indignant. No és un pessebre ni és res. Però no és pas per

aquesta raó que els vándals el van fer malbé. A Can Culleretes és tancat. Em decideixo pel Gran Cafè. Quan hi entro només hi ha una taula ocupada. Però després ja va venint gent.

Passo la tarda al meu casal. Es fa fosc aviat. No em truca ningú. D'altra banda no sé ni si tinc telèfon. Rellegeixo: *La vida al camp* de J. Raven-tós (les pàgines dels dies de Nadal), *Un Noël de Maigret* (algunes pàgines). Segons Simenon, a París, la nit de Nadal tot estava reservat des de feia molt dies: teatres, restaurants i seients a les esglésies per a la missa del gall. I a les dotze a tot arreu cantaven *Minuit, chrétiens*.

Menjo una mica al despatx: panets, fuet, alls tendres, torrons de crema. Bec aigua. Me'n vaig a dormir d'hora. Però el metro ja no funciona. Han tancat més d'hora. Me'n vaig a peu. Molt poca gent pel carrer. Tothom és a casa, fora de Barcelona o al centre de Barcelona.

Dimarts 28 de desembre de 2004

Decididament, fa fred. Avui és el dia dels Innocents. Els titulars del diari, que parlen de més de 20.000 morts del sud-est d'Àsia, no són, certament, cap innocentada. Quan em llevo, fa un dia serè. Després s'ennuola.

Passo per davant d'Ona i hi entro. La Conxita i en López-Llaví. Que tenen el meu llibre? Vull dir el que vaig encarregar, *El viatge*, d'Olga Xirinacs. La Conxita comença a mirar, a l'ordinador i als prestatges, al magatzemet, a regirar, a remenar, a escorcollar. Li dic que si no el tenen que ja tornaré a passar, que he entrat perquè passava pel davant, que no hi pateixi, però es veu que hi ha alguna cosa que ha fallat i la Conxita en fa una qüestió de principis. Res, ja tornaré a passar. Dic a en López-Llaví si ahir va llegir el meu article sobre l'amic Ibàñez. Però justament ahir no va veure el diari. El recupera, treu el full, el deixa a part i diu que el llegirà. Així m'agrada. A la revista *Sàpiens*, a la portada parlen dels germans de Jesucrist, de la seva relació amb la Magdalena. Res, que el tema és recurrent. Per un moment, un moment brevíssim, d'una gran fugacitat, he tingut ganes de comprar-lo. Però què em diran que ja no m'hagin dit els altres? Jesús va tenir quatre germans, Jaume, Josep, Judes i Simó, i, pel cap baix, dues germanes —segons els Evangelis. I, molt probablement, Magdalena era la seva muller. No és segur però, si llegim els Evangelis, sembla probable. No hi ha més cera que la que crema. Ara ja ho sabem.

No cal que ens mateu més el cuc de l'orella.

Al meu despatx, quan hi arribo, el termòmetre marca 14 graus. Després puja una mica. No gaire.

Em truca en Joan Triadú, que em felicita pel meu article i, sobretot, em dóna les gràcies per com l'esmento. Res, Triadú: la història és la història. En Triadú em diu que si bé ha trigat a sortir, el lloc destacat en què s'ha publicat farà que tots els lectors de l'*Avui*, que no són pas gaires, el llegeixin. Molt bé.

Em truca la Lluïsa de la SF. Em fa aribar un joc de proves del meu text sobre Sarsanedas, perquè el revisi. Així ho faré.

Dino a Ca la Laia. Tenen la gentilesa de no deixar-me pagar.

No tothom té el costum de comprar llibres. N'hi ha que abans de comprar un llibre s'ho pensen detingudament, a veure com ho faran, on l'aniran a comprar, potser tenen la idea que els faran presentar una instància amb lletra gòtica, amb un aval bancari, un certificat de bona conducta de l'alcalde de barri i una recomanació del regidor del districte. També n'hi ha que miren de recordar qui coneixen que potser els podria fer beneficiar d'un bon descompte. Alguns d'aquests, és clar, ho veuen tan difícil que acaben no comprant-lo.

Reviso detingudament les proves del meu text sobre Sarsanedas. Cap a les nou mato el cuc al mateix bar de l'Ateneu. No ho diria pas ningú, que és el bar d'un Ateneu. Però com és diu ara, hi ha el que hi ha.

Divendres, 31 de desembre de 2004

Fa sol. Vaig a comprar. Esmorzo, com de costum, a la Canela.

Escriu una estona al meu casalot. Després surto a comprar els meus obsequis. Unes arracades a Can Capdevila. Encara existeix. Però, mentre hi sóc, sóc l'únic client. Suposo que a la tarda deu ser diferent. Que duri. Una perfumeria de la Ronda. Aquí la cosa ja canvia una mica. Les dependents, encara que elles no ho saben, ja són una mica mestisses. És així.

I on dinarem, avui, que no em recordin que s'acaba l'any, i que després d'aquest en ve un altre, que esperem, i desitgem, i anhelem, que sigui mi-

llor? Al costat mateix, a l'Olimpic. Molt bé, a l'Olimpic, on no saben qui sóc. No en parlem més.

Tota la tarda al meu alcàsser. Què faria, ara, si fos a Florència, o a París, o a Venècia, o a Londres, o a Roma? Ja ho sé molt bé, què faria. Tant per tant, la veritat és que m'estimo més ser a Barcelona.

Llegeixo. *Vida i opinions de Tristram Shandy*. És un d'aquells llibres que conviden a enriquir-lo amb notes, comentaris, dibuixos, àdhuc amb una narració paral·lela, sincopada, contrapuntística: la vida amorosa de la distingida senyora Aurora Valls de Vilardell.

I també escriu. La història dels Nati de la Vall i els Nati de la Serra, que és un capítol, força independent, de *L'anell dels nibelungs*. No s'ho haurien pogut pensar mai, els nibelungs, que un dia els havien d'embolicar amb les rivalitats ancestrals dels Nati de la Vall i els Nati de la Serra.

També repasso. *Les estances d'Omar Kaiam*. Ben mirat, el llibre és ben acabat, rodó. Ja podria anar a la impremta. Però, qui el voldrà publicar? Bé, passat Reis, l'aniré a dur a l'Apòstrof.

Cap a les sis m'adono que hi ha una posta de sol bellíssima, un cel rogenç esplèndid, molt poc usual. Quina meravella. Estic temptat de telefonar a la Maria Eugènia, perquè hi comparteixo l'admiració per les postes de sol, i, de passada, li podria desitjar bon any. Però em sé contenir. Surto a prendre un cafè a Cal Xesc. Ja veig molts establiments, entre ells l'Olimpic, que tenen tancat. Torno al meu casalot.

Avui no em caldrà anar a peregrinar a veure si trobo un lloc on accedeixin a restaurar-me. Tinc una mica de recapte, poc però prou. Fins i tot abans d'atacar-lo, em permeto el luxe de sortir a fer un petit tomb. Més establiments tancats. A Can Plats i Olles tenen obert, i em sembla que hi ha gent que s'esperen, que fan cua, talment com si anessin a la sopa dels pobres. En fan pena. Jo torno al meu recer, cremo una mica d'esperit (adquirint, amb bona moneda, a ca l'apotecari) i liquido les meves provisions. Llegeixo. Escriu. Les cantates de Bach. Cap a mitja nit surto al balcó. La gent s'ha concentrat a la plaça de Catalunya. Veig que corren per ser-hi a l'hora. Infeliços. La trista alegria reglamentària. Me'n vaig a dormir amb el metro.

Jordi Mas

Sic transit

VS

dolça com la metzina,

*bella com la metralla,
implacable com vidres trencats,*

*sobre el vostre
estupor
descendeixo,
pobres
mortals
expulsats,*

*i quan us venci
l'enveja,
i la ràbia
us empenyi
a mossegar-me
el taló,*

*us
esclafaré el*

cap

rigor mortis

per fer durar el dolor, per vèncer el temps,
m'aferro a l'agonia, a aquest turment
de fer present la vida que s'escola

—i en servo

cada pèrdua
cada desengany,
cada record que fuig,
cada imatge que s'esborra,

cada desig descartat,
cada acte ajornat,
cada retret no dit,
cada venjança suspesa,

cada glop d'aire que em manca,
cada batec no bategat,
cada esbufec,
cada esgarip,
cada crit,
cada gemec,

cada gota de sang aturada,
cada artèria obturada,
cada vena buida,
cada òrgan tapiat,
cada membre retut,
cada gest esfondrat,

cada

el ninot apotropaic

veniu tots, que enterrarem
el pobre ninot malmès

d'una visita al barber,
es quedà sense cabells

un oculista incomprès
li buidà els ulls
amb el tall d'un ganivet

quan va tornar de la guerra,
li faltava el braç esquerre

es va morir l'altre dia,
quan l'operàvem
a cor obert

no té veu,
no diu mai res

busquem-li al sol un racó,
que a l'hivern no passi fred

fem-li un jaç de fulles seques,
abriguem-lo
amb flassades netes

li donarem amulets,
joguines perquè es distregui:
còdols, bales i gomets

li cantarem cançons tristes,
plorarem mentre el colguem

després, la mare ens dirà
que on anem, tan bruts,
que ens rentem les mans

i potser ens preguntarem,
tot sopant, què en pensaran,
els arqueòlegs futurs,
quan trobaran el pobre ninot malmès

i se'ns farà una bola a la boca
que ens costarà d'empassar

in stercore invenitur

vaig buscar el meu cor de pedra
a les barres dels bars,
a les pistes de ball,
a la sauna, a l'atzar
dels parcs públics

vaig buscar el meu cor de pedra
al silenci estremit
del saber dels antics,
als consells dels amics,
potser inútils

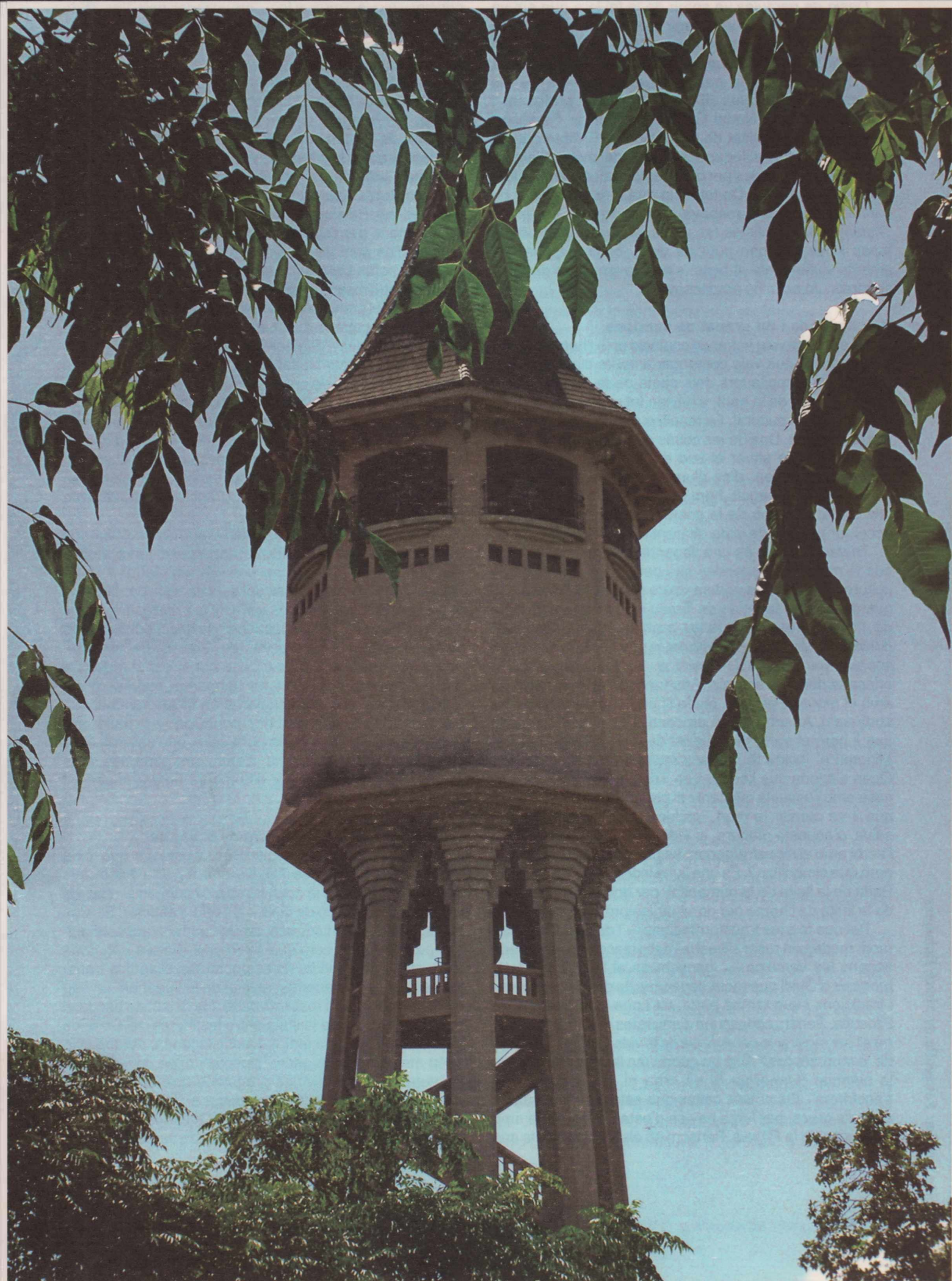
vaig buscar el meu cor de pedra
en els càlculs menuts
del paisatge diürn,
en uns goigs sempre buits,
sempre fútils

vaig buscar el meu cor de pedra
més enllà del desert,
a l'arrel de la set
d'un desig sense fe,
sense nucli

vaig buscar el meu cor de pedra
en la freda grisor
de la mort de l'amor,
en la sòbria amargor
del cel lúcid

Josefina Llauradó

Secrets al voltant d'un llibre

Gènesi

Desig de paraules va sorgir de la fal·lera que em va agafar de petita quan vaig llegir la llegenda de Tristany i Isolda: hi havia coses que no entenia, i volia treure'n l'entrellat. Vaig entrar-hi en contacte a través de la lectura d'un llibre que corria per casa: *Enciclopedia de las Leyendas Universales*. El va escriure el professor i periodista, Carlos Nadal Gaya, llicenciat en Filosofia i Lletres en l'especialitat de Romàniques. El llibre que va escriure tenia tot de llegendes d'arreu del món bellament resumides, agrupades per continents i països, amb il·lustracions a una tinta. De totes, la que més em va dur de corcoll perquè no l'acabava d'entendre, va ser la de *Tristany i Isolda*. Vistes les altres, aquesta era molt extensa i des del meu punt de vista, contradictòria: els amants vivien junts al bosc; s'estimaven, però dormien separats. Jo no m'ho empassava.

Una llegenda i un grapat de versions

Va ser quan vaig entrar en contacte amb l'hermenèutica de Gadamer, que vaig començar a veure clar què havia passat: els compiladors dels cants de la llegenda, que corria en boca de la gent, n'havien fet una versió segons el propi cànon cultural, i a resultes d'això n'havien desvirtuat el sentit. Una de les coses que diu l'hermenèutica és que hem de situar el text en el temps i espai que ocupava en origen, dins d'unes coordenades culturals concretes, i, tot seguit, hem de fer l'esforç de pensar-lo des d'allà, i no des de la nostra cultura: hem de saber acceptar un punt de vista diferent al nostre.

Tristany i Isolda és una llegenda d'origen cèltic, però que té motius de llegendes que pertanyen a unes altres cultures. De seguida podem veure els paral·lelismes que guarda amb la llegenda de *Teseu i el Minotaure*; la lluita de l'heroi (Teseu/Tristany) amb el monstre/gegant (Minotaure/Morholt) per deslliurar la pròpia pàtria d'un tribut imposat per una nació enemiga. En tots dos casos la princesa del país enemic (Ariadna/Isolda) emparentada amb el monstre/gegant, ajuda l'heroi (Teseu/Tristany) a sortir-se'n. Ariadna, dona un cabdell de fil a Teseu cosa que li permet sortir del laberint després d'haver occit el Minotaure. Isolda té Tristany malferit als seus dominis. Quan s'adona que l'espasa de Tristany té una osca que casa amb l'esquirla que tenia el gegant Morholt a la ferida que li va causar la mort, decideix no dir res a ningú, i salva, d'aquesta manera, la vida de Tristany. La lluita de l'heroi amb el monstre/gegant és present ja al *Gilgamesh*, però què simbolitza? És una lluita individual o col·lectiva? Parla de la lluita de la humanitat per dominar la Natura o de la lluita de l'home per dominar les pròpies pors?

Pel que fa a les transformacions —Tristany i Isolda en morir muden en roser silvestre i esbarzer o cep (això varia segons les versions)—, pensem en el llibre *Les Metamorfosis* d'Ovidi que recull llegendes de diferents cultures i tradicions i que també parla, tot i que literàriament, de Filosofia. Serien, cadascuna d'aquestes metamorfosis, un mirall per mostrar la pervivència de la vida a la Terra després de la mort del cos? Això no queda tan lluny d'allò que diu la ciència: "L'energia ni es crea ni es destrueix, es transforma". Els pobles cèltes que estaven en contacte amb els grecs, per força havien d'estar en contacte amb la filosofia de la *Physis*. Pensem en els tres elements que

simbolitza el "triskell" (símbol celta), i en el paral·lelisme que manté amb la teoria dels quatre elements d'Empèdocles o en les diferents designacions sobre el primer principi (l'aigua, l'aire, el foc), proposades pels filòsofs de Milet o per altres filòsofs presocràtics.

Del romanç de *Tristany i Isolda* trobem versions diferents al llarg dels segles. Al significat de l'espasa que separava els cossos dels amants (veieu el *Llibre d'orde de cavalleria* de Ramon Llull sobre el simbolisme d'aquesta arma), s'hi afegeix l'assimilació al corpus anomenat "matèria de Bretanya", la qual cosa fa que, en algunes versions, trobem la presència del rei Artur dins la llegenda. Són molt aclaridores les introduccions elaborades per Roberto Ruiz Capellán i Alicia Yllera de les versions publicades per Ediciones Cátedra i Alianza Editorial, respectivament, per seguir el fil dels canvis.

Des d'un punt de vista canònic cristià, de cap de les maneres podia ser que la reina Isolda anés a amagar-se al bosc amb Tristany, nebot del rei, per estimar-se. Llavors algú va ser el primer a escriure que, quan Tristany i Isolda dormien a la cabana del bosc, ho feien amb una espasa enmig de tots dos: "Símbolo de castidad guardada", deia la versió de Carlos Nadal Gaya que jo llegia de petita i que no m'acabava de creure. Una cosa similar, però amb un sentit diferent, podem llegir en el text de Béroul del segle XII: "Tristán se acuesta y se suelta la espada, colocándola entre los dos cuerpos. Iseo se había dejado puesta la camisa (si ese día hubiese estado desnuda, enorme desgracia les habría acontecido), y Tristán, a su vez, llevaba las bragas puestas". (Pàgina 130 del llibre de Béroul, versos 1.805-1.810).

Però, el punt de vista originari d'arrel celta dona una llum diferent a la llegenda: la dona celta tenia moltes vegades una llibertat i una consideració igual a la de l'home, difícil d'apreciar des del punt de vista patriarcal. A la pàgina 433 del llibre *Los celtas y la civilización céltica* de Henri Hubert llegim: "César nos da descripciones más precisas. Según él, los celtas de Gran Bretaña tenían una mujer para cada diez o doce hombres; el grupo de maridos estaba constituido, por hermanos, padres o hijos; los hijos obtenidos pertenecían a un titular nominal que había contraído el matrimonio i conducido a la mujer a la casa." No hem de perdre de vista, però, que aquesta és la visió d'un ciutadà de Roma, Cèsar, que parla des de la pròpia perspectiva cultural (l'home és un ser superior i domina la dona).

Pulsió de vida: Eros, a *Desig de paraules*

M'he centrat en la versió de Béroul per tot el que té de proximitat a la idea de *Physis* que és a la base dels orígens filosòfics de la nostra tradició i que, en el relat, es transforma en pulsió de vida, en desig d'estimar. Els dos protagonistes, a la llegenda, tenen coartada aquesta pulsió; però la pulsió com que és *Physis*, *Natura naturans*, força creadora de vida, no es pot aturar. D'aquí la transformació dels dos amants, al final de la llegenda, un cop morts, en esbarzer i roser silvestre. He deixat de banda el caràcter simbòlic de la lluita entre les forces del Cosmos que, en origen, podia tenir aquesta llegenda, perquè això seria més propi d'un escrit filosòfic i m'he decantat per escriure la resposta a les preguntes que em feia a mi mateixa quan llegia: "Què passaria si Tristany i Isolda visquessin, avui, entre nosaltres?" "Què farien, avui, que no van poder fer quan vivien?". *Desig de paraules* mostra

aquesta pulsio de vida present a la llegenda antiga: hi faig referència simbòlica amb la imatge de l'esbarzer i l'englantina que creixen al jardí de la torre blanca. Faig eclosionar aquesta pulsio amb els jocs eròtics de la Júlia i el seu home. Aquí la pulsio d'estimar, la força vital generadora de vida no està coartada i d'aquí l'infant que neix.

El que fa diferent aquesta novel·la eròtica d'altres, és, precisament, la força creadora de la Natura que hi faig patent i el fet de parlar de l'erotisme des del punt de vista de la dona que es deixa portar per les pulsions de l'úter, de la matriu, pulsions que criden a la vida. La novel·la *Justine* de Sade, o l'anònim *Beatrice*, també expliquen el relat des del punt de vista de la protagonista, però no parlen del que senten des de la natura femenina que les constitueix; les protagonistes parlen des d'un punt de vista masculí (els homes no tenen matriu, no poden parlar del que significa tenir-ne des de la vivència, i, a més, la tradició patriarcal ha fet que, durant segles, les dones callin i no parlin des de la seva diferenciació sexual), parlen del que els fan o del que veuen que passa al seu voltant i del que això les fa sentir, però no de la pulsio primigènia de l'úter.

Tradicionalment, quan s'ha parlat de l'úter, s'ha fet considerant aquesta part del cos com una nosa que només ocasiona molèsties i maldecaps, però no s'ha dit res sobre la capacitat fantàstica que té d'acollir la vida, ni del desig salvatge d'infantar que transmet a la dona. La mirada sobre la matriu femenina ha estat gairebé sempre negativa; pensem en Freud i en la formació de la paraula "histèria" que deriva de la paraula grega "ysteros", que significa úter, i en com utilitzem alegrement l'adjectiu "histèrica." Això, però, comença a canviar. Cada vegada hi ha més dones que utilitzen temes femenins a l'hora d'escriure. L'editora de la col·lecció Biblioteca de Escriitoras de l'editorial Castalia, ha publicat fa poc *El poder del cuerpo*, una antologia de poesia femenina. L'editora posa l'accent en el fet que les autores han fet poesia amb temes propis, lligats al cos femení: la menstruació, l'embaràs, la contracepció...

No he presentat una parella protagonista ni "dominadora" ni "sotmesa"; cap de tots dos necessita destruir per sentir-se bé. En cap moment he agafat la via del Thanatos perquè, a la llegenda, Eros va quedar latent i va trobar expressió a la fi del relat a través de l'esbarzer i l'englantina. He proposat una relació de parella d'igual a igual perquè ja és hora de parlar del que volem moltes dones: compartir la nostra sexualitat amb una altra persona, fugint de les relacions de domini i sense haver d'estar obligades a fer el mateix que fan els homes: el feminisme també té la vessant de valorar la diferència. Una dona pot desitjar que la lliguin i alhora no té perquè voler lligar ningú, i al revés també pot passar; i això no implica en cap cas que la relació no sigui d'igual a igual. El respecte pel desig, el passat, la realitat i la potencialitat de l'altre és la garantia de la igualtat.

La Júlia és adulta, ballarina i professora de dansa. La cota de realització professional ja la té a la butxaca. Ara el que ella més necessita és un company per compartir la vida (parlant des del cor), un mascle per tenir un fill (parlant des de la matriu): vol les dues coses. Llavors quan troba en Francesc Romeu i se n'enamora, deixa que ell s'expressi, el deixa ser. La Júlia sap gaudir de la sexualitat que comparteixen; quan en té ganes, cala foc (*Desig de paraules*, pàgs. 28-30); quan li sembla que el

foc s'apaga, hi posa llenya (*Desig de paraules*, pàgs. 132-141). Despertar la libido de la parella amb paraules, és l'expressió més genuïna de la sexualitat de la protagonista.

Temps de gaudi

El temps del relat és el propi de la contemplació de l'obra d'art, del joc, del gaudi, és el temps que expressa *Aion* oposat a *Kronos* que és el temps de l'obligació: "No paro en tot el dia". "No tinc temps de...", "Faig tard!" Penseu en l'obra de Goya *Saturno devorando a sus hijos*, una imatge clara de *Kronos* o del temps que tot s'ho menja. Per estimar físicament, cal dedicació; per gaudir i esplaïar-se, cal dedicar-hi temps. He parlat de períodes de temps d'estiu, de vacances, de dies de festa..., per permetre la dedicació a l'estimar-se. He triat com a mirall temporal per a *Desig de Paraules*, principalment, el capítol del bosc del Morois o Morrois (ho he vist escrit de les dues maneres). Al bosc, Tristany i Isolda poden estar junts sense els impediments que els imposa la vida a la cort, on les obligacions d'aquell estil de vida, els priva del temps de gaudi. Al primer volum de la *Història de la Filosofia* del professor Felipe Martínez Marzoa, hi ha una petita introducció on ens parla del significat genuí que tenien un conjunt de paraules gregues. Entre elles hi ha els mots que tenien els grecs per parlar de la temporalitat.

Topologia

L'espai de la novel·la (la torre blanca encimbellada en un turó i voltada de natura), és el símbol del bosc de la llegenda. D'aquí l'exuberància del jardí (força vital generadora de vida) i la presència de l'esbarzer i del roser silvestre (Tristany i Isolda transformats). La torre blanca representa també la força vital que té l'úter de la dona. En Francesc Romeu i la Júlia Julià, estan com tancats dins d'aquest espai, presos d'un desig més fort que ells: el desig de perpetuar la vida. Hi ha una edat en què les dones estem boges per tenir criatures; aquesta és la força de la *Physis* a què faig referència i que es manifesta hormonalment. És una força que surt de la part animal que tenim i que ens fa sentir desig. "Què esperava ell per prenyar-me? Què feia en Tristany que la reina Isolda no quedava embarassada?" (*Desig de paraules*, pàgina 69).

He triat Dosrius per la ressonància que té cap als dos rius que van fer possible el naixement de les civilitzacions mesopotàmiques, el Tigris i l'Eufrates, bressol de l'epopeia escrita més antiga que de moment coneixem *El Gilgamesh*, i perquè és un poble encisador, voltat de bosc, que vaig conèixer gràcies a una amiga. Tota la bellesa i la riquesa de l'espai de *Desig de paraules* és un tribut al nostre Modernisme; vivim en un país on tenim la sort que l'art sigui al carrer. Igual que hi ha moltes esglésies i ermites romàniques, a Catalunya també hi ha molts edificis modernistes que podem veure passant pel carrer. Això és una riquesa que tenim a tocar de mà. De petita, veia, cada dia quan anava a l'escola, la Torre de l'Aigua de Sabadell; vaig fer el batxillerat en un col·legi que és en un edifici modernista del carrer de la Indústria; visc a Sant Feliu del Racó, on a primers del segle XX, els fabricants de Sabadell hi anaven a estiuejar, i on van construir-hi residències d'estiu. La torre blanca està inspirada en una d'aquestes torres d'estiueig, però magnificada segons les que hi ha a Alella o a altres punts del Maresme. A mi m'agrada mirar i contemplar la bellesa, potser això és

gràcies a l'aportació estètica del Modernisme o potser no, però el que he descrit sí que ha estat amb la intenció de mostrar aquesta riquesa al lector, una riquesa que és a l'abast de tothom.

Llenguatge

El llenguatge ha estat molt treballat, he reescrit molt, d'aquí que sigui fàcil de llegir. He tingut molt presents alguns fragments del pròleg de *Venus Eròtica*, edició francesa d'un llibre de contes eròtics de l'Anaïs Nin; l'autora hi diu que el llenguatge de l'erotisme s'ha de descobrir, que cal trobar les paraules adients per crear l'atmosfera eròtica d'un relat. Per una altra banda, no he perdut mai de vista tot allò que diuen els mestres: "La literatura està feta de paraules."; "Escriure és reescriure."; "L'important en la novel·la són els detalls."; "Un llibre és fruit de moltes lectures". *Desig de paraules* ha estat gestat després d'un procés de lectures i estudi molt intens. Hi ha tot un seguit de reflexions que tinc interioritzades, que he recollit a partir de lectures de llibres de Crítica Literària i Teoria de la Literatura. Poso a tall d'exemple, per si algun lector hi està interessat: el llibre de Tzvetan Todorov *La literatura en perill*; el llibre de Wolfgang Kayser *Interpretación y análisis de la obra literaria*; *Crítica literaria* d'Antonio García Berrio i Teresa Hernández Fernández; *Estructuras de la novela actual* de Mariano Baquero Goyanes, i molts articles trets de la revista electrònica *Espéculo* i de la pàgina web *Dialnet* que es defineix com a portal de difusió de la producció científica hispana.

Ja en el camp de la literatura eròtica he llegit en versió francesa (l'original és en anglès), *Venus Eròtica* d'Anaïs Nin; *Justine o els infortunis de la virtut* del Marqués de Sade; *La història d'Ô* volums I i II de l'autora Dominique Aury pseudònim d'Anne Desclos; *Les proeses d'un jove Don Joan* de Guillaume Apollinaire; *Epitelis tendríssims* de la Carme Riera; *Deu pometes té el pomer* contes eròtics escrits pels autors que es van aplegar sota el pseudònim d'Ofèlia Dracs, i l'anònim *Beatrice* inscrit en un ambient de regust anglès, ple de detalls. Tots aquests títols d'una manera o d'una altra m'han deixat empremta i han passat a configurar el magma que ha nodrit *Desig de paraules*.

Elements del relat

La fotografia en blanc i negre que la Júlia troba en una calaixera juntament amb un plec de cartes, és el detonant extern (l'intern és la matriu) de la pulsio eròtica que li fa desitjar la presència del marit. La Júlia descobreix la força eròtica de les paraules en el moment en què comença a explicar al seu home tot el que va fer i va sentir mentre contemplava aquella imatge. (*Desig de paraules*, pàgs. 29-32).

Els noms Francesc Romeu i Júlia Julià, ja ens parlen de personatges de llegenda: Romeu i Julieta. La besàvia del protagonista era anomenada Laura, en la intimitat, pel seu marit, que es deia Francesc. Si unim això al nom de l'autor del llibre que la Júlia troba a les golfes, el *Cançoner* de Petrarca, tenim una altra parella de la literatura universal, Laura i Francesco. D'aquesta manera els personatges del relat actual queden rel·ligats amb altres amants literaris que els han precedit i que també tenien coartada l'expressió de l'amor.

Les cartes són un element que em permet posar en joc una altra parella d'amants: Paolo i Francesca. Tots dos apareixen a la *Divina Comèdia* on s'explica que van ser condemnats per llegir junts la història dels amors de la reina Ginebra i el cavaller Lancelot, una altra parella immortalitzada per la literatura. Amb la lectura de les car-

tes, escrites per la besàvia del marit de la Júlia, pretenc transportar el lector al secretisme de l'ambient de temps passats, on es llegien, d'amagat, llibres prohibits.

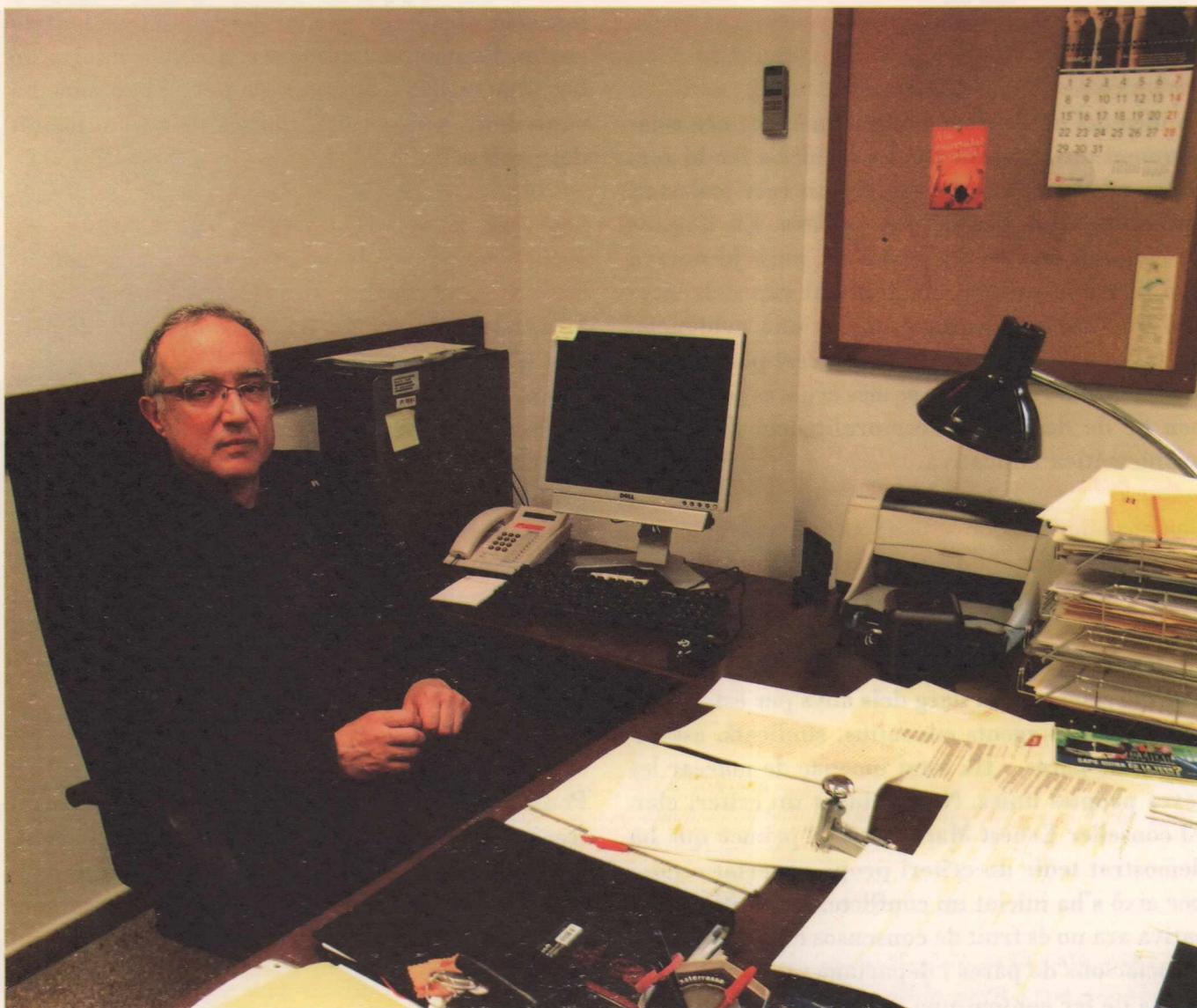
El filtre amorós. Faig menció expressa a Petrarca i a la lectura d'un quartet dels sonets del *Cançoner* (*Desig de paraules*, pàgina 103), per posar en evidència la fallàcia del filtre -llevat que se'l consideri símbol de pulsio de vida-, present a la llegenda de *Tristany i Isolda*. En la versió de Béroul es diu que només va servir per reforçar l'amor dels protagonistes i que, quan la força del filtre va desaparèixer, ells van sortir del bosc i van tornar a la vida que menaven abans. Petrarca apel·la a la *Physis*, a la força incontrolable de la pulsio de la vida, per parlar del que va sentir quan els ulls de Laura el van mirar: "Els ulls, bonics, em van colpir de tal forma, // que només ells podrien guarir la ferida, // i no virtut d'herba, ni art de màgia, // ni pedra duta de l'altra banda de la Mediterrània."

El pícarol, que és present a les versions de la llegenda més del gust del "roman courtois", és l'element màgic que m'ha permès recollir tots els fils de la narració i tancar el relat. A la llegenda, el pícarol té la virtut d'esborrar les penes d'amor; la Júlia i el seu home el troben a Bretanya, a l'illa de Tristany: "Va ser allà, al peu de l'arbre de les fades, que vam trobar un cascavell." (*Desig de paraules*, pàgina 150). Quan la Júlia el sent dringar, s'adona que està embarassada i llavors pensa que ja sap el que li manca a la llegenda. A partir d'aquí pot idear una nova versió de *Tristany i Isolda* que coreografia. "I era feliç per moltes coses, perquè ens estimàvem, perquè tindriem un fill i perquè finalment havia trobat allò que li mancava a la llegenda." (*Desig de paraules*, pàgina 158).

Comiat

Tots tenim un llindar de dolor, igual que tenim un llindar de plaer, sé que la novel·la agradarà a uns lectors i en desplaçarà a uns altres. A mi m'agrada dir i que em diguin coses boniques; m'agrada que la gent no alci la veu i, que quan algú enraoni digui coses; la gent que parla només perquè no pot sofrir el silenci, m'estimo més que calli. Jo, ara, sóc així i aquesta manera de ser queda reflectida en el que faig: en el triar un tipus de personatges i no uns altres, en el fer-los fer unes coses i no unes altres. Sempre s'ha de rompre el magma de possibilitats i això implica fer una tria, decidir-se per una opció deixant-ne de banda d'altres. Jo demanaria al lector que fes allò que diu l'hermenèutica i que a mi m'ha ajudat molt a experimentar plaer per la lectura: cal deixar que el text parli, que s'expressi, que ens digui coses, sense coartar-lo. Per fer això cal identificar els propis prejudicis a l'hora de llegir.

Els prejudicis són boires fetes de pensaments negatius i/o d'expectatives pròpies (a vegades demanem coses als llibres que no estan obligats a donar-nos; ho dic perquè jo ho he fet). Els podem tenir abans, durant i després de la lectura, especialment perquè costa molt de veure que els tenim. El que proposo al lector que té a les mans *Desig de paraules* és que es deixi portar pel relat, que torni a ser una mica com aquell nen petit a qui els pares, els avis o la senyoreta, a l'escola, explicaven contes de fades; o que sigui una altra vegada com aquella vaileta que aclucava els ulls i feia veure que dormia, mentre les germanes grans parlaven de xicots, estirades al llit, les vesprades d'estiu, per vacances. La literatura està feta de paraules i les paraules serveixen per a explicar històries. Això són dues coses que sí que hem de demanar als contes, a les novel·les, als relats... Sé que *Desig de paraules* ens ho dona.

Salvador Cardús i el deure a decidir

Salvador Cardús i Ros (Terrassa, 1954) és degà de la Facultat de Ciències Polítiques i de Sociologia de la UAB. Ha investigat en diversos camps de la sociologia, com ara la religió, els mitjans de comunicació i les identitats nacionals. Ha publicat diversos llibres: *Plegar de viure. Un estudi sobre els suïcidis* (1981), *Algú sap cap on anem?* (1992), *El desconcert de l'educació* (2000), *Ben educats* (2003), *Política de paper* (2005), *Concili amb folre i manilles* (2005), i mentre preparàvem aquesta entrevista ha aparegut el seu darrer llibre, *El camí de la independència* (març 2010) que ha estat diverses setmanes en el rànquing dels llibres d'assaig en català més venuts. Hi inclou alguns articles publicats als diaris *Avui* i *La Vanguardia*, una altra de les seves facetes més conegudes, no debades per la seva faceta de periodista ha rebut els premis *Avui*, el Nacional de Periodisme, el Serra i Moret de civisme i el Midas de periodisme. El 2007 va rebre el premi Joan Coromines per la seva trajectòria personal de compromís nacional. És sobre aquest tema que el vaig anar a entrevistar al seu despatx de degà de Ciències Polítiques i de Sociologia. Per parlar no del "dret a decidir" sinó, com ell proposa, del "deure a decidir".

L'any 2000 va publicar el llibre *El desconcert de l'educació*. ¿Creu que la comunitat educativa encara està desconcertada?

La idea del *desconcert* en aquella època era relativament nova. Anant per les escoles a fer-hi xerrades m'adonava que hi havia un cert malestar, que no se sabia ben bé què passava. Els mitjans de comunicació no en parlaven, però jo notava que hi havia un mal ambient. Al cap dels anys allò que era una intuïció ara és una evidència, fins al punt que parlar de *desconcert* pot semblar tou, ja que la realitat ara és més crua, es pot parlar ben bé de desànim i desmoralització davant la problemàtica educativa.

Una cosa que desconcerta a tothom és el fet que l'actual departament d'Educació faci tants canvis i tan sobtats, sense pensar-los bé ni analitzar-los acuradament abans d'implantar-los.

El departament d'Ensenyament, ara d'Educació, s'ha caracteritzat al llarg dels anys per estar molt al servei dels agents educatius, sindicats, associacions de pares... Ha estat incapaç de marcar les seves pròpies línies. No ha tingut un criteri clar. El conseller Ernest Maragall és el primer que ha demostrat tenir un criteri propi, encertat o no, i per això s'ha iniciat un conflicte. La política educativa ara no és fruit de consensos entre sindicats, associacions de pares i departament. Ara ja no es tracta de fer content una mica a tothom, i això és el que ha encès els sindicats i ha creat més crisi.

Un altre dels problemes actuals és la manca de respecte dels alumnes envers qualsevol tipus d'autoritat, fins i tot la dels professors.

Hi ha hagut un cúmul de malentesos generats per la pròpia escola. Si fa uns anys en alguns centres escolars es va decidir treure la taula del mestre perquè no es vegés la seva autoritat ara no ens podem queixar. Hi ha hagut un discurs pedagògic en els darrers anys que volia diluir l'autoritat del professor. L'important era l'horitzontalitat, la participació i l'opinió de l'estudiant, que participés molt. El centre de l'escola era el nen, no el mestre. I si els nens estan acostumats a dir de tot als seus pares, la institució escolar té dificultats per redefinir l'autoritat de l'escola, que no és personal sinó institucional. Si l'escola es dedica a dir que els continguts no són importants, que l'esforç i la memorització no tenen gaire va-

lor, està afavorint que es perdi la consideració envers l'autoritat del mestre. L'escola hauria de fer una reflexió autocrítica per saber com ha contribuït, sense voler, que es perdi l'autoritat del professor.

Les noves tecnologies estan arribant a les aules i el curs que ve s'implantarà en moltes escoles i instituts. ¿Pot afectar això a la lectura i l'escriptura?

Si les noves tecnologies han de representar la pèrdua d'habilitats com ara la lectura i l'escriptura estem perduts. Seria un fracàs estrepitos. Les noves tecnologies han de representar un suport a la lectura i l'escriptura com es fa a tot el món. El problema és greu perquè en l'actualitat, quan els ordinadors encara no han arribat a les escoles, constatem que els alumnes tenen moltes dificultats per entendre el que llegeixen i per expressar-se correctament, per tant alguna cosa falla que no té res a veure amb les noves tecnologies.

Diuen que l'objectiu de les noves tecnologies és acabar amb el fracàs escolar.

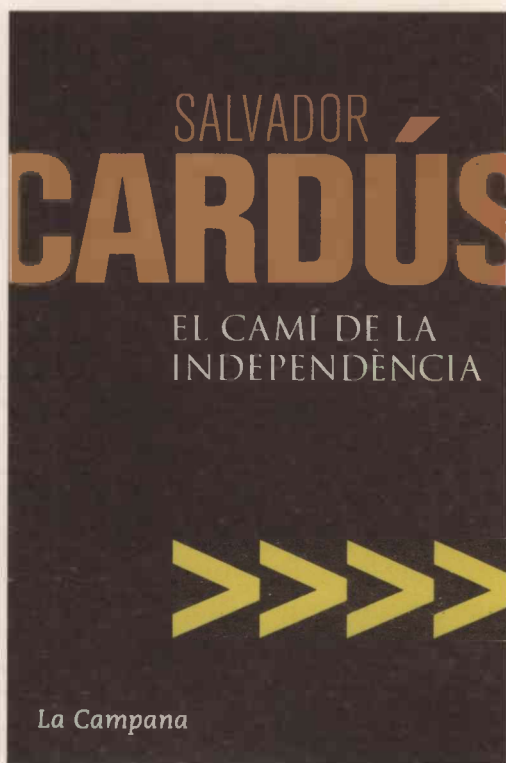
Pensar que les noves tecnologies resoldran el fracàs escolar és equivocar-se de plantejament. Si han de ser-hi és perquè el nen les aprengui a utilitzar correctament. Si les considerem com una mena de medicina que tot ho cura tindrem un disgust.

També es parla que el llibre digital substituirà el llibre tradicional.

És molt important que en el món de l'escola no es perdi mai el sentit comú. Déu nos en guard que les noves tecnologies facin desaparèixer el professor. Dubto molt que una norma com aquesta entri a les aules i prohibeixi l'ús dels llibres, quaderns, llibretes d'apunts... A mi m'agrada més llegir en un llibre de paper que no en una pantalla d'ordinador.

¿Quina importància pot tenir per a la nostra escola l'arribada de tanta immigració i de tants països diferents?

Aquest fenomen de l'arribada massiva d'immigració ja el coneixem. Va passar a Catalunya als anys seixanta del segle passat quan no hi havia suficients escoles per acollir a tothom. Ara la problemàtica no és tan dura i tots estem més preparats i amb millors recursos. A més, quan jo era petit només anaven a escola la meitat dels nens

Coberta de l'últim llibre de Salvador Cardús, *El camí de la independència*, en què analitza el procés per assolir-la

«Només hi ha una via legítima per arribar a la independència, i és la democràtica. Estic convençut que com més radicalment democràtic sigui el nostre país, més a prop serem de la independència. [...] Si he d'imaginar-me el procés d'arribada a la independència, crec que la lògica democràtica exigeix, primer, una majoria significativa de diputats al Parlament de Catalunya. [...] Aquests formalment, i com a expressió de la sobirania nacional, proclamaran la voluntat d'independència, crearan els organismes negociadors amb Espanya per preparar la separació enraonada i buscaran l'empara dels organismes internacionals idonis. I només al final d'una negociació que inevitablement serà complexa, caldrà passar per un referèndum en el qual el poble, ja alliberat de totes les pors i amb un horitzó clar al davant, ratificarà el tipus d'acords assolits i legitimarà el desenllaç definitiu. En aquests casos —com va passar amb els nostres dos estatuts i les constitucions espanyola i europea—, el referèndum arriba al final del procés, per tancar-lo; no al principi, quan encara tot és massa incert perquè es pugui decidir res. Els escocesos i quebequesos ho plantegen en un altre ordre, sí. Però no ens oblidem que el Canadà o el Regne Unit no són Espanya, i que allà un referèndum seria respectat, mentre que aquí, d'entrada, és inconstitucional i per tant està prohibit». (p. 54-56)

i nenes de 6 a 12 anys. Ara, encara que sigui més apretats, tots tenen una escola. Precisament acaba de sortir un magnífic estudi que diu que la meitat d'estudiants universitaris provenen de pares sense estudis primaris. Això vol dir que aquest país és capaç de fer autèntics miracles, perquè que tants fills d'immigrants no universitaris arribin a la universitat no passa enlloc més del món. I això ha estat en gran part mèrit de la nostra escola i dels nostres mestres, que han fet un esforç enorme d'integració que ha donat uns resultats magnífics.

A propòsit de la Universitat, fa uns mesos TV3 va passar un reportage que deia que un 40% dels alumnes no anaven a classe.

Aquests últims anys de gran creixement econòmic han fet molt mal a la societat i també al món universitari perquè han provocat que molts joves de 17 anys en amunt guanyessin molts diners a la construcció i deixessin les aules per anar a treballar unes setmanes o uns mesos i així pagar-se les vacances o altres capricis. Aquest desajustament ha estat fruit d'un mercat que fomentava el treball

de molt baixa qualitat. Ara això està canviant radicalment a causa de la greu crisi econòmica que estem patint i que ha fet que els joves s'adonin que necessiten sobretot una bona formació. Per això està creixen tant la demanda de formació professional i les classes universitàries de primer curs estan tan plenes.

La qualitat de la llengua catalana utilitzada pels alumnes universitaris ¿és gaire correcta?

Igual que els que fan els exàmens en castellà, que també fan moltes faltes. Tot plegat s'explica perquè en l'ensenyament s'ha abaixat la guàrdia pel que fa a la correcció ortogràfica. Jo recordo que quan tenia 11 anys, per passar al batxillerat elemental, et feien un examen en castellà en el qual si feies més de dues faltes ja no podies fer el batxillerat. Ara això no passa i lògicament es nota.

Diuen que la Llei d'Educació de Catalunya (LEC) és una llei de país i tanmateix, per primera vegada, han retallat les hores lectives de català en el batxillerat.

Els nous currículums de batxillerat han modifi-

cat les hores lectives de moltes assignatures perquè hi ha queixes generalitzades que els estudiants arriben mal preparats a la Universitat. Aquest tema, però, no s'arregla amb més hores, ja que el principal problema de la secundària és el desordre i la indisciplina que hi ha a les aules que fa que d'una hora de classe només se n'aprofiti el cinquanta per cent tirant llarg. I això fa que el nivell sigui molt baix en totes les assignatures. Tothom va passant de curs encara que tinguin moltes assignatures suspeses i això no afavoreix la formació de l'alumne.

Passem a un altre tema, vostè ha participat en moltes xerrades sobre el dret a decidir. ¿Com veu aquest fenomen de les consultes populars sobre la independència?

Ho veig amb sorpresa perquè jo tenia la impressió que molta gent es cansaria del model autonòmic actual perquè al final ja s'ha vist que l'autonomia no ens serveix per a gaire cosa. Però no em pensava que fos ni tan ràpid ni tan ample. Ni que s'aconsegüís mobilitzar tanta gent.

¿Creu possible que es creï en el país una altra força política al marge de CiU i ERC que aglutini la majoria de votants de les consultes?

Podria ser. Perquè siguin així les coses s'han de fer ben fetes, i el principal problema és que a sis mesos de les eleccions al Parlament de Catalunya hi ha poc temps per preparar-les bé, amb seriositat i rigor i amb un programa i unes candidatures ben fetes. Si fos així potser l'independentisme aconseguiria uns quants diputats essencials per a formar una nova majoria de govern.

El nostre drama nacional és el de sempre, la manca d'unitat. Jo crec que aniria bé que en les eleccions al Parlament, o després, es formés un altre tripartit diferent de l'actual: CiU, ERC i Reagrupament-Laporta.

Sí. El que passa és que de moment aquesta nova força política, Reagrupament, vol ser diferent, una associació política per tal que es pugui avançar en el terreny nacional amb la voluntat de proclamar la independència, i tot seguit es volen dissol-

dre. O sigui, no volen formar un partit polític tradicional de dreta o d'esquerra.

En un dels seus articles a l'Avui parlava que "la independència no és xauxa".

No esclar que no. La independència no són uns polvos màgics que produeixen uns canvis ràpids. Cal que els independentistes sàpiguen que el dia després d'aconseguir-se la independència Catalunya serà igual que el dia abans, i que els canvis seran lents. A l'endemà les escoles no funcionaran millor, ni els trens seran més puntuals ni s'acabaran les cues als hospitals... A més amb la independència també podem tenir mals governs. Seria molt ingenu pensar que la independència és com prémer un interruptor i que la llum s'encén de seguida. La independència ha de comptar amb els millors ciutadans, amb els més preparats, amb els més capacitats per dirigir el país i això serà un procés que no es farà d'avui per demà.

I per acabar, en un dels seus articles més que del dret a decidir parlava del deure a decidir.

Sí perquè els nostres drets polítics depenen de les lleis i parlar del dret a decidir segueix suggerint que aquest és un tema que depèn d'un altre. Algú me'l dona aquest dret. I jo crec que la independència no l'hem de demanar a ningú, ens l'hem de prendre. Si la demanem no ens la donaran, ni que la demanem de genolls. No te la donarà ningú. Seria millor parlar del *deure a decidir* en el sentit que la independència és un deure patriòtic. Els catalans tenim el deure de decidir sobre el nostre propi futur. Aquesta societat que només parla de drets a mi em sembla que és una societat molt feble. En canvi una societat forta és la que té consciència dels seus deures. La independència, per dir-ho així, més que un dret és un deure que tenim els catalans, i el dia que entenguem que és un deure també entendrem que no és un camí fàcil. Si diem que és un dret sembla que sigui una cosa que te l'han de portar a casa com qui porta una pizza.

JOSEP RAMON RECORDÀ
Bellaterra, UAB
25 de març del 2010

Enric Aguilar

Menina, 180x150 cm (2009), collage i tècnica mixta sobre tela

Enric Aguilar treballant al seu taller

Enric Aguilar Puig va néixer a Sabadell el 1974 i des de l'any 2003 viu a Castellar. Des del 1998 es dedica professionalment a la pintura, realitzant obres pictòriques en el camp de l'arquitectura i l'interiorisme a tot l'Estat espanyol.

Entre el 1999-2001, entra a formar part de la Junta directiva de l'Acadèmia de Belles Arts de Sabadell. Posteriorment s'integra al patronat del Museu d'Art de Sabadell (2000-2001).

El 2005 trasllada i amplia l'estudi-taller a Castellar del Vallès.

El 2007 inaugura la pròpia galeria d'art (Aguilart), amb 460 m² al centre del poble destinats a la creació i a l'exposició d'art.

El 2008 crea una activitat educativa destinada a empreses i d'altres per desenvolupar la creativitat i la intuïció a través de la pintura.

Actualment segueix pintant i fent exposicions, a més d'impartir classes de dibuix i pintura destinades al desenvolupament de la creativitat i el creixement personal d'infants i adults.

Té obres repartides per tot l'Estat espanyol, Suïssa, i el Regne Unit.

Amb motiu de la seva exposició a la galeria Traç d'Art de Sabadell l'any 2009, el pare Josep-Enric Parellada, monjo de Montserrat, li va dedicar unes belles i encertades paraules que hem volgut reproduir tot seguit.

Presentació exposició Enric Aguilar

Tot i la seva evidència, els homes i dones de tots els temps vivim sense ser conscients que la vida, en la seva globalitat, és a dir, vida i mort, és l'únic que tenim a les nostres mans. Al llarg dels segles, la humanitat s'ha preguntat, una i altra vegada, què és la vida? En intentar respondre-hi ens hem adonat que els codis habituals de llenguatge no són capaços d'expressar-ho en profunditat. Per això ens cal recórrer a d'altres llenguatges com la poesia, la música, la pintura...

Els artistes, els nens i qui sap si també els folls, saben molt bé el que vol dir tot això que intento

expressar. En aquest sentit em semblen molt adequades les paraules de l'Enric Aguilar, *"la vida no té importància si no arrisquem el que som i fem el que sentim"*, que il·lustren el fulletó de presentació d'aquesta exposició.

Si se'm permet em fixaré en el mot arriscar. Un mot que pren un relleu particular en aquesta cruïlla del nostre món, en què la seguretat de tot tipus prima per damunt de qualsevol altre valor. Arriscar-se, per què? Per a qui? És això el que dóna sentit a la vida?

A les qüestions formulades no hi valen respostes absolutes, ja que la vida és fonamentalment una obra d'art. Tota vida humana és una obra d'art única, singular, irrepetible, fruit de les mans de l'Artista que la crea com a acte d'amor per a la llibertat. Heus ací el veritable risc. Essent així, tota obra d'art té, per definició, una afinitat amb el seu autor, amb aquell que les "ha creat". En cada vida humana hi podem descobrir les petges del seu autor, en cada vida humana hi podem descobrir la possibilitat de viure fins al final el risc de l'amor i de la llibertat.

Per això, l'Enric, en pintar, intenta únicament ser ell mateix. Intenta córrer el risc de la llibertat i de l'amor. En cadascuna de les seves obres hom hi pot reconèixer la seva riquesa interior, el que ell és. En un món on les pautes de conductes vénen marcades pels estereotips a tot nivell, la seva pin-

tura vol ser un gest arriscat d'honestetat, ja que sap que sols qui es presenta tal com és pot generar vida autèntica. La seva obra, fuig, però, de les definicions, ja que el seu objectiu és insinuar el que vol dir, per tal de fer partícip al qui la rep i poder establir un diàleg fonamentat en la llibertat i en el respecte; en definitiva un diàleg creatiu.

És evident la força de la seva pintura, del seu art. Una força s'ha anat amorosint en el decurs del temps sense perdre el vigor. Al costat del seu gest, del seu traç impulsiu i vigorós, hom hi descobreix una tendresa fonda, que sols es capta si pensem que la seva obra és expressió de sentiments íntims i personals, que s'expressen de tantes maneres, però sobretot que són expressió del que ell viu interiorment, del que viu en el seu cor i en el seu esperit; de tal manera, que moltes de les seves obres són una pregària expressada a través de codis que sols l'ànima de qui les contempla pot captar.

Tot i el risc que suposa valorar el treball dels altres, m'atreveixo a cloure aquestes ratlles dient que la pintura de l'Enric és un intent constant i tenaç per endinsar-se en els camins de recerca d'ell mateix i del que l'envolta tot esdevenint una veritable aventura espiritual.

P. JOSEP-ENRIC PARELLADA, osb
Monjo de Montserrat

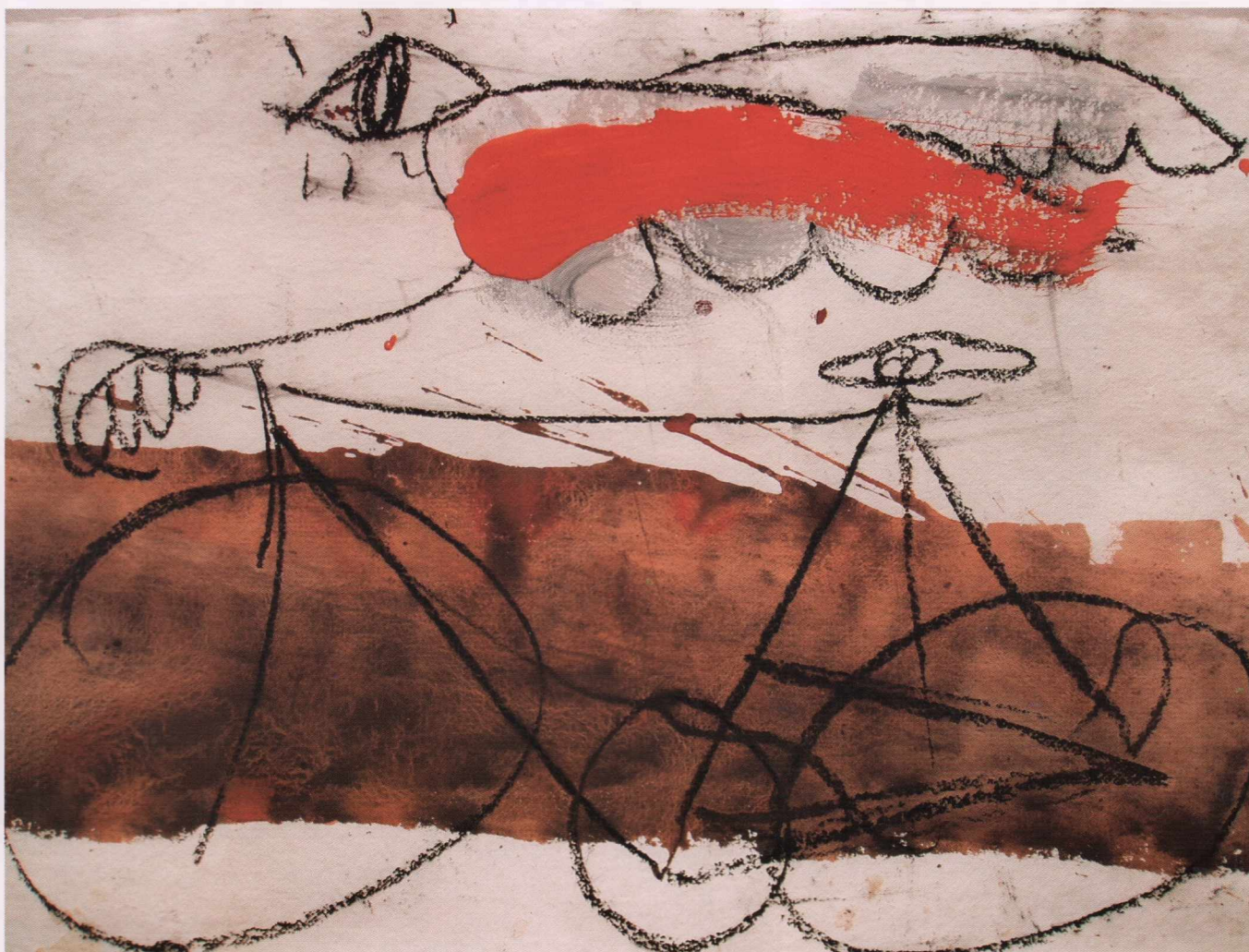
Sense títol, 120x120 cm (2003),
collage de roba i acrílic sobre tela

Dos en un, 162x130 cm (2006), paper, grafit, carbó, ciment cola, oli i acrílic sobre tela

Sense títol, 162x195 cm (2006),
tècnica mixta sobre tela

Ull II, 70x100 cm (2007),
oli, acrílic i carbó sobre paper

Rodem, 50x70 cm (2008), oli, acrílic, carbó, bolígraf i grafit sobre paper

Sense títol, 130x180 cm (2009),
tècnica mixta sobre tela

***Menina*, 150x130 cm (2008),
guix, oli i acrílic sobre tela**

En un momento dado, 150x180 cm (2010),
tècnica mixta sobre tela

Sense títol, 90x160 cm (2009),
guix, oli i acrílic sobre tela

Nu, 180x150 cm (2009), guix, oli i acrílic sobre tela

Fil, 250x250 cm (2009), guix, oli i acrílic sobre tela

***Sempre és un bon moment*, 180x150 cm (2010),
tècnica mixta sobre tela**

Postals d'ahir (12)

Text i fotos
Albert Antonell

Forn del Raig

Postals d'ahir - 12

Amb aquest nou recull d'imatges antigues arribem al capítol dotzè d'aquesta feina retrospectiva de donar un cop d'ull al passat de la nostra vila mitjançant el repàs de velles instantànies fotogràfiques.

Avui la tria l'hem feta seleccionant imatges pròpies. És una barreja heterogènia de temes i records viscuts que ens permeten tornar a contemplar imatges que ja formen part de la història de Castellar, i que ens mostren sempre els canvis i l'evolució constant de la societat.

Segur que hi haurà algú que s'hi veurà reflectit en alguns fets i vivències i les tornarà a recordar (possiblement millor que el cronista), ja que n'hi ha algunes que són fetes cap a la meitat del segle passat, i la majoria dels anys seixanta i setanta.

El nostre desig i objectiu principal sempre és el mateix: fer una aportació humil a la cultura històrica de Castellar i deixar constància d'esdeveniments i imatges que en el seu dia van conformar episodis i estampes de la vida castellarenca.

ALBERT ANTONELL I RIBATALLADA

Al capdamunt del carrer Bonavista, i lleugerament sota la pedrera del Meyma, hi havia el Forn de Raig. La foto superior i la de la pàgina anterior ens el mostren.

Es tractava d'una instal·lació industrial de producció de calç destinada principalment a la construcció. Va ser aterrada definitivament quan es van obrir els carrers de la Soleia del Cosidor força anys després d'haver-se'n parat l'activitat. Encara avui, en el talús cantó muntanya del carrer, es poden veure les restes de les dues «olles» de cuita encastades al ribàs. De dimensions i producció més petites que el forn de Can Sallent, tenia l'entrada i la plataforma de càrrega al nivell de la pedrera, on mitjançant una via amb vagonetes que travessava el vell camí del Cosidor i Can Padró, es feia la càrrega de cada punt de coure segons convingués. La xemeneia, al mig, servia per les dues «olles» alhora.

Per sota, amb el desnivell corresponent, es feia la descàrrega i el procés de transformació del terròs en calç hidràulica en pols envasada en sacs de paper. Tot en una àrea sota coberta. A l'exterior hi havia una «escombrera» del material de rebuig, que era força utilitzat per a la reparació dels sots de carrers i camins.

Aproximadament el conjunt arribava on ara hi ha una petita illa d'aparcament davant de l'escola Bonavista.

Avinguda Sant Esteve vers 1955

Dues visions de l'avinguda Sant Esteve. La primera, amb una olivera en primer terme, està presa en el punt on després hi haurà l'encreuament amb el carrer Montcada, tot just començats els treballs d'obertura i explanació. S'hi veu el marge que dona el desnivell de la futura plaça de la Llibertat. L'última de les cases del carrer de Sant Pere d'Ullastre i les naus de la fàbrica de Toribi Pobla, amb la seva alta xemeneia gairebé tapada pel grandió exemplar d'eucaliptus que tenien en el pati. El Puig de la Creu, ben esclarissat de vegetació, ens ofereix una imatge ben diferent a l'actual.

La fotografia de la dreta correspon a la cantonada amb la plaça de Mn. Cinto Verdaguer. A l'esquerra s'han aixecat ja algunes cases i a la dreta, alt i isolat, el bloc de pisos entre l'avinguda i el carrers Puigverd i Santiago Rusiñol. A la fotografia un ramat d'ovelles hi circula tranquil·lament.

Avinguda Sant Esteve vers 1960

Esmorzar de celebració del 25è aniversari de la fundació del Centre Excursionista de Castellar (1978)

Les dues fotografies pertanyen a l'emblemàtic lloc on hi ha els ancestrals orígens del nostre poble, Castellar Vell, i en uns anys que es començava a recuperar l'església preromànica després de segles d'abandonament. En la foto inferior es pot copsar l'estat de degradació i deixadesa que oferia l'església abans de la campanya de restauració que van iniciar una colla de voluntaris castellarencs que van començar per netejar i desbrossar l'església. La foto superior correspon a un esmorzar de celebració dels 25 anys de la fundació del Centre Excursionista de Castellar, aleshores SEAC, el 26 de novembre del 1978.

El Brunet i Fonts Calents

Sector de la Vallesana i Cal Calissó

El Nadal de l'any 1962 ha passat a la història com el de la gran nevada. A Castellar ningú no recordava un fenomen semblant. No s'havia vist mai. El gruix de neu va deixar el poble aturat per complet. No obstant això, l'endemà, diada de Sant Esteve, va començar a lluir un sol esplèndid que va comportar un augment de la temperatura i la fosa de la neu, cosa que va propiciar que en un parell de dies tot tornés a la normalitat.

Carrer Sala Boadella

Font del Cosidor

Font del Llorer o de Canyelles

Dues fonts perdudes, o millor dit que ara ja no ragen, trenta anys enrere tenien aquest aspecte. Cabal petit, però el sorollet del raig al caure a la pica donava alegria a l'indret i companyia al caminant que s'hi acostava i n'aprofitava l'aigua clara que sortia de la terra.

Malauradament la font de Canyelles ja fa anys que resta eixorca i l'indret està molt degradat. La font del Cosidor ara està ben seca i sembla que se n'ha perdut la deu. Ambdues, no gaire lluny del poble, eren ben conegudes, cadascuna al costat de dos antiquíssims camins.

Parany del Boter

A l'extrem nord del nostre terme municipal, deixant enrere la gran masia de Cadafalc, però dins de la seva propietat, tenim el bell paratge del Parany del Boter. Fruit de l'encert i l'entusiasme d'una colla de caçadors i ocellaires, s'aixecà anys abans de la guerra civil la barraca-refugi amb llar de foc. Més endavant el formós porxo. El conjunt va esdevenir, i és encara, un dels llocs més bonics i coneguts pels castellarencs. Les peculiars alzines arranjades per caçar els ocells de pas s'afegeixen a l'encís de l'indret que al llarg dels anys ha acollit tota mena de trobades, com ho mostra la fotografia amb diverses tendes de campanya i una altra de ben curiosa: una magnífica nevada en aquest indret, cosa no gaire freqüent.

Façana de l'antic Ajuntament de Castellàr al carrer Major amb i sense la placa de la Victoria

Placa de la Victoria amb el text del general Franco

Tres instantànies de l'època de la transició del franquisme a la democràcia. Són fetes el dia que fou treta la «placa de la Victoria», que lluí a la façana de l'Ajuntament de Castellàr, collada sobre l'estucat, que no sembla pas gaire afectat per la llarga convivència amb l'ignominiós marbre gris de penosa memòria.

Antic edifici de la Falange a l'actual escola El Coral

Façana de l'antic Sindicat, en l'actualitat Biblioteca Municipal

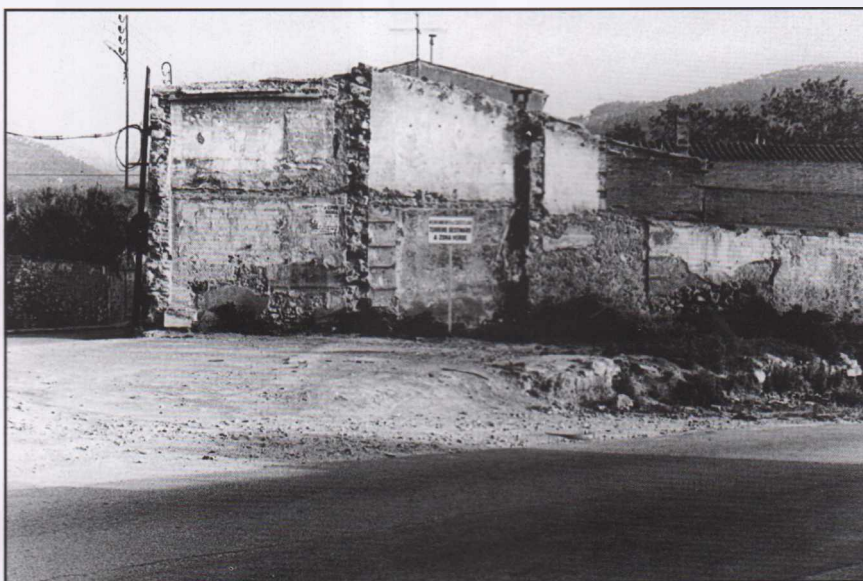
Cap a l'últim terç de la dictadura franquista a Castellar trobem aquestes façanes deteriorades de dos organismes del règim. L'una, la Falange, a l'edifici d'El Coral i l'altra la Confederación Nacional Sindicalista a l'antic Sindicat, on ara hi ha la Biblioteca Municipal Antoni Tort. Ambdues fotografies ofereixen un trist aspecte, reflex fidel d'uns anys ben difícils.

El Bram, plaça de la Miranda, antic camp de tir

El lloc de l'actual plaça de la Miranda, arran de la riba de Can Barba, era conegut per «El Bram o el Pito» ja que hi havia la sirena que donava els tocs o avisos acústics als treballadors dels diferents torns de la fàbrica. Encara s'hi conserven fora de servei la miranda-balcó (actualment tancat) i la xemeneia. Les instal·lacions, barraca i porxos amb llums i altaveus corresponen a l'antic Camp de tir al plat de la Societat de Caçadors que aprofitaven l'immens buit de la riba com a zona de seguretat.

En la imatge de la dreta trobem, en la cruïlla del carrer del Pont i la ctra. de Terrassa, un solar on hi havia hagut una casa vella coneguda com Ca la Munda, que fou enderrocada per convertir-la en zona verda, com diu el rètol de la fotografia. En l'actualitat la placeta conserva dos dels tres pins pinyers que s'hi van plantar.

Solar de l'antiga Ca la Munda vers els anys 70

Sector dels carrers Ermot i Sant Sebastià vers 1980

L'atapeït sector dels carrers Ermot i Sant Sebastià en una imatge de trenta anys enrere. Es va començar a edificar amb les onades immigratòries dels anys cinquanta del segle passat en uns terrenys poc aptes per a l'edificació, ja que no hi havia ni un pam de terreny pla i gairebé sense serveis, cosa que va propiciar un creixement ràpid, anàrquic i de baixa qualitat que, amb els anys, s'ha anat corregint i millorant molt.

A la part inferior de la imatge es veu la claveguera acabada de construir. Avui dia aquest sector és un lloc tranquil i apreciat per viure-hi. La seva fesomia de lluny és d'una gran força plàstica.

Els antics safarejos de la Baixada Palau oferien fa anys aquest aspecte d'abandó, esventrats i deixats de la mà de Déu, quan ja havien perdut el seu ús social a causa de la irrupció de les màquines de rentar elèctriques. Sembla, però, que hi ha una part amb aigua, la qual cosa fa pensar que encara hi havia algú que hi anava a rentar roba.

Cartells de la festa major de Castellar de l'any 1965

Engalament dels carrers amb banderes corresponents a la festa major de Castellar de finals dels anys setanta

Abans la festa major de Castellar era el primer diumenge després de la «Mare de Déu d'agost», el dia 15. Ho expressa bé el cartell genèric de l'any 1965 acompanyat de la propaganda gràfica de les pel·lícules i espectacles.

A mesura que s'anava acostant la fi de la dictadura començaven mostres tímides de normalització, com ara aquest engalanament amb la bandera espanyola flanquejada per dues banderes catalanes penjades entre la Caixa de Pensions del carrer Major i cal Calissó. Fixant-s'hi bé es veu la petita rotonda del popular «Estevet».

Ja hem dit que cap a finals de la dictadura s'anava aprofitant qualsevol festa i celebració per mostrar públicament la nostra catalanitat. Un dels elements més simbòlics consistia a penjar la bandera catalana allà on fos possible després de tants anys de prohibicions. El Grup Sant Jordi ho va fer moltes vegades, una d'elles va ser la que van col·locar a l'entrada de la plaça major, que quedava d'allò més vistosa.

En els inicis de la democràcia recuperada (1976) s'anà bandejant la bandera espanyola i substituint-la arreu per només la bandera catalana exhibida amb profusió com ho mostra aquesta fotografia de la inauguració de la plaça de la Llibertat, i les tres següents corresponents a la festa major del 1976.

Castellers davant
de l'antic Ajuntament (1976)

Festa Major del 1976

Artilletres s'edita amb el suport de:

Ajuntament de Castellà del Vallès

Artilletres - Núm. 45 - Any XXIV- Setembre 2010

Direcció i coordinació:

Josep Ramon Recordà (Tel. 93 714 69 35)

Edita: Artilletres

Av. Josep M. Valls, 35 - Castellà del Vallès

Imprimeix: Castellargraf, S.L.

C/ Puig de la Creu, 3 - 08211 Castellà del Vallès

A/e: castellargraf@telefonica.net

Dipòsit legal: B-14.427-1986

Portada: Aurora Matarín

Pigments sobre tela, 41x33 cm (2004)

Preu de subscripció any 2010: 11 euros

tot en jardineria!

GARDEN DICOMA

**L'equip de DICOMA
us desitja bona
FESTA MAJOR**

ens pots trobar a

Ctra. Sentmenat Km. 28,2 **Castellar del Vallès** - 93 747 36 92
Mercat Municipal **Castellar del Vallès**
C/ Riego 3 (Cantonada Rambla) **Sabadell** - 93 748 48 99
www.dicoma.net

descobreix els serveis de

DICOMA JARDINS

- Disseny de jardins
- Projectes de paisatgisme
- Tala i poda d'arbrat
- Tractaments fitosanitaris
- Automatització d'instal·lacions
- Sistemes de reg
- Sistemes d'estalvi i recollida d'aigua
- Xerojardineria
- Il·luminació exterior
- Tot en fusta
- Manteniment de jardins

*Punt de venda oficial
de barbacoes*

CLÍNICA DENTAL

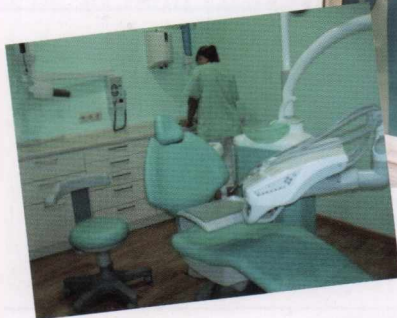
DEL CENTRE

Sala Boadella, 11, baixos
Tel. 93 747 45 90

Assistència Sanitària Col·legial
Dentyred

*FINANCIEM EL TRACTAMENT
A LA SEVA MIDA*

**BONA
FESTA MAJOR**

Dra. Anna Gili (Col. 3232)
Dra. Marta Nosàs (Col. 3050)
Dra. Montserrat Basterretxea (Col. 4804)

VIENA

us desitja

BONA FESTA MAJOR!

Desitgem que us ho passeu molt **BÉ**.

Esperem que faci **BO**.

I us assegurem que anirem ben **RÀPID**.

OBERT
TOTS ELS DIES DE L'ANY
de 8h a 23.30h*

*divendres i dissabtes
fins les 0.30h

Col·laborador de la Festa Major de Castellar del Vallès

Ctra. Sabadell, 60
CASTELLAR DEL VALLÈS

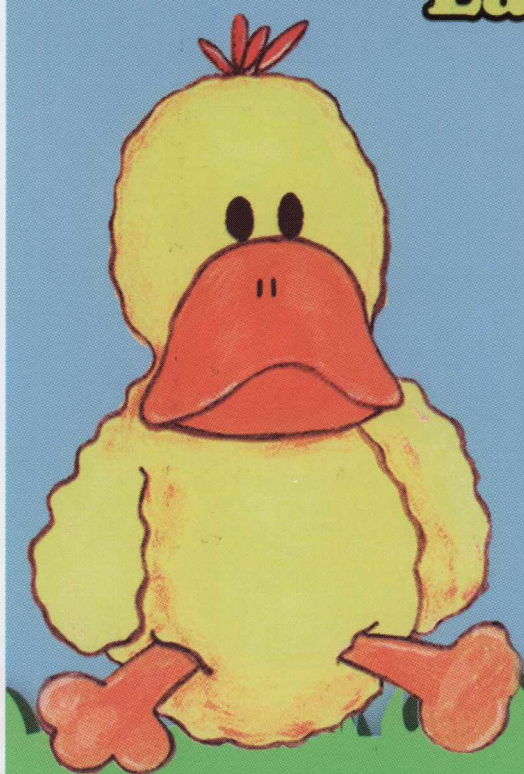
 Autovisio P Parking gratuït

La **F**USTERIA
disseny d'espais interiors

ctra. sentmenat nº58 Castellar del Vallès tf. 937 473 123 fx. 937 473 122

BONA FESTA MAJOR

La Llar d'en Cuaqui

escola bressol

**EN CUAQUI US DESITJA
UNA FELIÇ FESTA MAJOR**

Matrícula Oberta 2010 - 2011

c/ Angel Guimerà, 76 | 93 747 49 67
www.cuaqui.es | info@cuaqui.es

**SERVICIO
PARA EL HOGAR
Y LA EMPRESA**

Díganos qué necesita

*Nos adaptamos a sus
necesidades
y a su economía*

**PRESUPUESTOS
SIN COMPROMISO**

¿Necesita que le ayudemos en las tareas de casa?

¿Tiene un negocio o una comunidad que limpiar?

¿Un canguro?

¿Necesita que atendamos a una persona impedida o anciana?

¿Tiene un pequeño problema doméstico?

¿Le ayudamos con la pintura de su casa?

¿No tiene tiempo ni para lavar y planchar la ropa?

¿Está preocupado por su segunda residencia?

Tel. 937 474 303 Fax. 937 471 275 Móvil 664 119 313 info@servcastellar.es www.servcastellar.es
Plaza Europa, 3 - Local 4 (acceso por C/ Alemania) · 08211 Castellar del Vallès · Barcelona

Av. Sant Esteve, 13 - - Tel. 93 714 25 50
08211 CASTELLAR DEL VALLÈS

RACÓ d'en MARIN

Brasa · Tapes · Entrepans
Menús diaris
Obert de dimarts a diumenge, de 8.30 a 11h nit

Pl. d'Europa, 11-A Tel. 93 747 34 10
08211 Castellar del Vallès

SEMARC

café i pa

Josep Tarradellas, 10
Tel. 675 60 60 93
CASTELLAR DEL VALLÈS

PEIXATERIA
CARME PI

Servei a domicili
Bones festes

Mercat Municipal
CASTELLAR DEL VALLÈS
Tel. 93 714 67 18

CENTRE
PODOLÒGIC

Mercè Garcia Lizandra COL.719

D.P. MÀSTER EN ORTOPODOLOGIA (U.B.)
EXPERTA EN PEU DIABÈTIC (U.C.M.)
POSTGRAU EN PEU DIABÈTIC (U.B.)
POSTGRAU EN POSTUROLOGIA (U.B.)

C/ Doctor Rovira, 23 local
08211 Castellar del Vallès
E-Mail: mglizandra@msn.com

Jijonenca

Gelats, Torrons
i Productes artesans

Hospital, 22
TEL. 93 747 25 36
CASTELLAR DEL VALLÈS

LOCA
L'OSCAR
BAR-RESTAURANT

C/ Carretero i Coll, 5
Tel. 647 950 906
Castellar del Vallès

Es traspasa rostisseria
completament equipada
per a funcionament immediat

Preu: 60.000 €
a negociar

C/ Tarragona, 18
Tel. 93 714 24 54
607 477 394
Castellar del Vallès

SISCO
mecànic

REPARACIÓ I MANTENIMENT DE L'AUTOMÒBIL
ESPECIALITAT TOT TERRENY

C/ Jaume I, 46
08211 Castellar del Vallès
www.siscu4x4.com

Tel. 93 715 92 88
Fax 93 747 36 14

**café
del sol**

Plaça Europa, 12
Tel. 677 83 86 13

No t'ho explicarem...,
senzillament
vine i descobreix-lo!!!

MARTIN ESTANC

TABAC - DIARIS - OBJECTES DE REGAL

Av. Sant Esteve, 29
Tel. i fax 93 714 59 72
08211 CASTELLAR DEL VALLÈS

Jordi
casa Germans Masaguer, S.L.

JOIERIA - RELLOTGERIA - OBJECTES DE REGAL

Barcelona, 11 - Telèfon 93 714 55 95
08211 CASTELLAR DEL VALLÈS

Integra

BOTIGA-BIO - DIETÈTICA - HERBOLARI

Dietista - Nutricionista
Flors de Bach - Quiromassatge

Av. Sant Esteve, 69 T. 93 747 20 57 | integracast@yahoo.es

PERARNAU
Assessoria

ASSESSORAMENT D'EMPRESSES
FISCAL - LABORAL - COMPTABLE

Jordi Perarnau i Torné

Montcada, 21
08211 Castellar del Vallès
Telèfon 93 714 84 02 • Fax 93 714 22 60
E-mail: perarnau@perarnau.es
www.assessoria-perarnau.com

oliveras

TOT MODA

C/ Hospital, 22 - Local 1 - Tel 93 714 28 68
08 211 CASTELLAR DEL VALLÈS

Perruqueria

De dimarts a divendres: de 8 a 20h
Dissabtes: de 8 a 17h

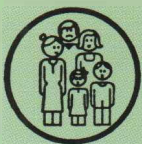
Passeig, 3 • tel. 93 714 49 28
08211 Castellar del Vallès

IMMOBILIÀRIA / ENGINYERIA / CONSTRUCCIÓ
C/ CLAVÉ, 7 - 93 714 52 85 CASTELLAR DEL VALLÈS

comerçASTELLAR

**Centre Dietètic
i Nutrició**

**TOT EN ALIMENTS NATURALS,
INTEGRALS I HERBORISTERIA**

Av. Sant Esteve, 21 - Tel. 678 838 566
08211 CASTELLAR DEL VALLÈS

**AUTOSERVEI
SANT
ESTEVE**

«La botiga del astell»

Av. de Sant Esteve, 19 - Tel. 93 714 58 89
08211 Castellar del Vallès

PODRÀS TROBAR AVENTURES,
DIVERSIÓ I CIÈNCIA EN UN NOU ESPAI DEDICAT A TU,
AL TEU POBLE, OBERT TOTS ELS DIES.

Espai del Lector Nobel

Libreria, premsa i papereria
Ricard Canturri

CARRER SALA BOADELLA, 10
CASTELLAR DEL VALLÈS

[www. libreriasnobel.es](http://www.libreriasnobel.es)
castellar@libreriasnobel.es

F A R M À C I A

DOLORS ROS

AV. SANT ESTEVE, 71 - TEL. 93 714 50 25
08211 CASTELLAR DEL VALLÈS

EL MILLOR EQUIP EL TENS A

CM62

INFORMÀTICA

ordinadors, impressores, adsl, xarxes,
servei tècnic, cursets, recuperació
de dades, backups, reparació portàtils
i també EQUIPS DE 2a MÀ

Major, 62 - CASTELLAR DEL VALLÈS
Tel. i fax 93 714 66 66
www.cm62.com E-mail: cm62@cm62.com

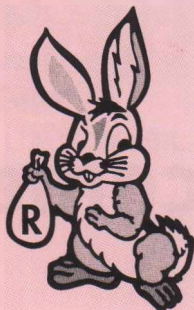
Restaurant

FRUTOS RAMÍREZ

CONEJO AL AJILLO

DIMECRES TANCAT

Lleida, 8 - Tel. 93 714 58 90
08211 Castellar del Vallès

Servicio técnico:
TV. COLOR • VÍDEO
HI-FI • ANTENAS
Todas las marcas

SERVICIO
AUTORIZADO:

SHARP
DAEWOO

*Adaptación de sistemas comunitarios
y particulares al sistema TDT*

REPARACIÓN Y VENTAS

Electrónica M.T.V.

Jaume I, 32 - (cantonada Prat de la Riba)
Tel. 93 714 22 53 - CASTELLAR DEL VALLÈS

WATS·ART

Sant Pere d'Ullastre, 9
Castellar del Vallès
Telèfon 93 714 55 71

Venem - lloguem - afinem

PIANOS

FARMÀCIA

CASANOVAS

Llic. Rosalina Ros Casanovas

Avinguda Sant Esteve, 3 - 93 714 33 76
Castellar del Vallès - www.farmaciacasanovas.cat

Marina

DISSENY EN MOBLES
DE CUINA I BANY

Santiago Rusiñol, 31
Tel. 93 714 57 07
Castellar del Vallès

**JUGUETS - ESPORTS - PAPERERIA
TROFEUS ESPORTIUS - REGAL INFORMAL**

STOP

Major, 56-58 - Tel. 93 714 60 55
Cra. de Sentmenat, 78 - Tel. 93 714 28 74
08211 CASTELLAR DEL VALLÈS

No deixis de visitar
la planta inferior de regals.
Et sorprendrà

**MODA, COMPLEMENTS
I REGALS**

Hospital, 24 Tel: 93 714 64 93
Castellar del Vallès

MAREL·LA

COMIDA CASERA PARA LLEVAR

ROSTISSERIA

LA BONA TECA

93 714 83 15

Josep Tarradellas, 13 - CASTELLAR DEL VALLÈS

Menú Familiar 16.80 €

1 Pollo a l'ast + 6 Canelones + 6 Croquetas
+ 1 Patatas Bravas

Menú Aperitivo 8.50 €

1 Patatas Bravas + 6 Croquetas + 4 Bombas + 4 huevos rellenos

¡¡AHORA LOS DOMINGOS Y FESTIVOS
VEN A PROBAR NUESTROS

Menú Festivo 10.80 €

1 Pollo a l'ast
+ Patatas Bravas o con All-i- Oli

Churros !!

Menú Viernes 5 €

Menú a escoger: 1 Primero y 1 Segundo

Jueves, Viernes y Sábado abierto de 11 a 15 h
Domingo y Festivos abierto de 8:30 a 15:30 h

Pedro Morales

Exposició de Festa Major

Fins al 17 setembre 2010

La Galeria Rich i Habti

Horari de visites:

De dimarts a dissabte,
de 10 a 13 h i de 17 a 20 h

Carrer Barcelona, 60

Tels. 696 912 874 - 93 714 48 57

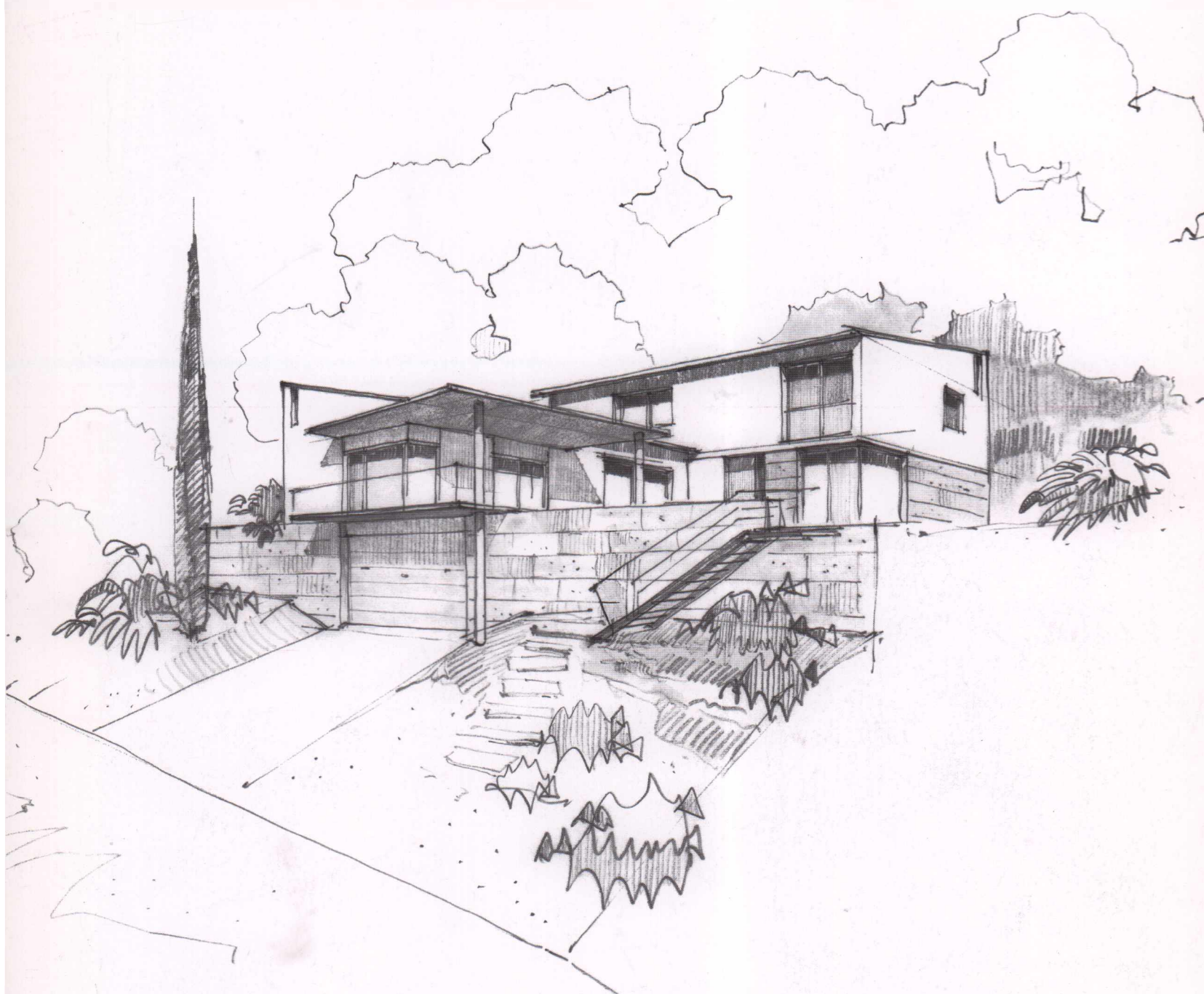
08211 Castellar del Vallès

Classes
Dibuix i Pintura
petits , grans i adults

Galeria Aguilart

Doctor Rovira, 20 - Tel. 93 714 48 78 - 617 277 223

PERE ROCA I ROUMENS / ARQUITECTE

CATALUNYA, 99 BAIXOS / TEL. 93 714 61 05 / CASTELLAR DEL VALLÈS

artil·letes

Nú
CASTELLAR DEL VAL
Setembre 2010 -

